

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inzerati do 80 petih vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4.—. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Po Hitlerjevem govoru:

V Evropi nič novega

Včerajšnji Hitlerjev govor ni razčistil mednarodnega položaja — V zapadno-evropskih državah in v Ameriki vidijo v njem potrdilo za pra vilnost svoje politike

BERLIN, 29. aprila. r. Govor nemškega kancelarja Hitlerja, kateremu so v gotovih krogih pripisovali toliko važnosti, ni prinesel nič novega. Po svoji je Hitler orisal svoje stališče do vseh miroljubnih pobud zapadnih vesel in Amerike in kot v odgovor na vse to docela nenadoma odpovedal pomorski sporazum z Anglijo in nenapadalni pakt s Poljsko, kateri je postavil tudi ultimativne zahteve glede priključitve Gdanske k Nemčiji.

Odsklonil je vsako misel na kako mednarodno konferenco in poveljeval nemško oboroženo silo, ki se bo zoperstala vsakemu poskusu političnega, gospodarskega ali vojaškega pritiska na Nemčijo. H koncu je priznal, da so se v Spa-

niji borili na strani generala Franca tudi nemški vojniki ter je končal z zagotovilo, da ostaneta Nemčija in Italija nerazdruženi zavezanci. Dočim je hudo napadal Angleža, je omenil Francijo le mimogrede, dočim Rusije enako, kakor v svojem govoru 30. januarja tudi tokrat ni omenil niti z besedico.

Takoj po Hitlerjevem govoru, ki je trajal dve in pol ure, je nemški zunanji minister izročil angleškemu in poljskemu poslaniku note, v katerih odpoveduje s tema državama sklenjene pogodbe. Ves Hitlerjev govor je bil v obliki note izročen tudi ameriški poslanstvu kot odgovor na Rooseveltovo poslanico.

ske republike. Poljska se s paktom iz leta 1934 napram Nemčiji ni obvezala, da ne bi smela sklepati sličnih paktov z drugimi državami, ker taka obveznost ne bi bila združljiva s poljsko suverenostjo. Kar se tiče Gdanske, je Poljska že ponovno izjavila Nemčiji, da je pripravljena o tem razpravljati, toda s predpostavko, da mora Gdansk ostati v poljskem carinskem

sklopu. Poljska se ni nikdar vmešavala v notranje zadeve Gdanske, vztraja pa na tem, da se spoštujejo njene gospodarske in politične pravice. Tudi sedaj se je Poljska pripravljena pogajati se z Nemčijo, toda samo na tej osnovi. Če pa misli Nemčija po drugi poti izsiliti svoje zahteve, bo narejena na najodločnejši odpor.

Prvi odgovor Poljske:

1 milijon vojakov pod orožjem

Poljska je odločena do skrajnosti braniti svoje posest

VARŠAVA, 29. aprila. br. V merodajnih varšavskih krogih računa se, da bo Nemčija v prihodnjih dneh naperila svojo glavno akcijo proti Poljski. Če po prvih znakih, ki so kazali na to, da se nemški pritisk usmerja proti Poljski, je bila odredena delna mobilizacija in zasedba meje proti Nemčiji. Sedaj so bili ti ukrepi še poostrejeni. Včeraj je bilo vpoklicano še nadaljnje število rezervistov, tako da ima Poljska sedaj pod orožjem 1 milijon vojakov, v 24 urah pa jih lahko postavi na mejo še pol milijon. V poljskih vojaških krogih izjavljajo, da je Poljska pripravljena na vse in ne bo popustila niti za ped, marveč se bo proti vsakemu nasilju branila do skrajnosti, pri čemer lahko računa na izdatno podporo svojih zaveznicov. Z odpovedjo nemškega pakta so že davno računali in se primerno pripravili.

Glasilni generalnega štaba poroča v zvezi s tem, da so pripravljene tudi vse potrebne zaloge vojnih potrebščin.

Japonska na umiku?

Tokijska vlada ne namerava brezpogojno slediti Italiji in Nemčiji

WASHINGTON, 29. aprila. br. Po informacijah tukajšnjih diplomatskih krogov se Japonska polagoma, a dosledno umika od trozveze, v katero naj bi se pretvoril protikomunistični pakt Rim-Berlin-Tokio. Japonski zunanji minister Hiranuma je na zaupnem sestanku japonskih politikov, ki se je vršil te dni v Tokiju, izjavil, da se Japonska ne namerava postaviti odkrito na stran Italije in Nemčije v primeru, da pride do oboroženega konflikta med demokratičnimi in totalitarnimi državami. Za prihodnje dni je namreč napovedan sestanek japonskega zunanjega

Rumunski demanti

BUKAREŠTA, 29. aprila. br. Kancelar Hitler je v svojem včerajšnjem govoru v nemškem državnem zboru tudi omenil, da je Rumunija želela doseči po češkoslovaški krizi skupne meje z Nemčijo. O tem je bil sredi izdani uradni komunikacije, ki ugotavlja, da ni rumunska vlad nikdar izrazila kakor take želje po skupnih mejah z Nemčijo oziroma po razširjenju nemškega protektorata do Rumunije. Nasprotno je Rumunija hotela zaščititi samo svoje interese, ko je zasedla Madžarska Podkarpatsko Ukrajino.

Povečanje kreditov za oboroževanje v Turčiji

CARIGRAD, 29. aprila. e. Na seji turške velike narodne skupščine v Ankari je bil sprejet sklep, da se kredit za narodno obrambo poveča za 12,5 milijona turških lir. Po najnovejših sklepih glede obvezne službe bodo vsa prevozna sredstva na suhem in na morju, kakor tudi vse tovarne orožja v primeru vojne na razpolago turškemu generalnemu štabu.

Politični obzornik

Tako ne sme govoriti Slovan

Na Sušaku izhaja tednik »Primorjek«. Ne vemo, kateri politični stoji pripada, to pa je iz njegovega pisanja razvidno, da nima niti iskric slovenskega čustva. Ze nedavno je objavil članek, v katerem je skodoljito odobravajo težko usodo, ki je zadela bratski češki narod. Z molkom in prezir smo prešli preko tega članka, ker smo bili mnenja, da je to stališče kakajga posameznika, ki se mu je posrečilo vtiho-tapiti v list izbruh svojega besnega sovraštva proti Čehom. V svoji zudnji številki pa list v svojem uvodniku z drugimi besedami ponavlja na naslov Čehov iste žalitve, ki jih je že pred tedni nagrmadil proti češkemu narodu in njegovim voditeljem v dolgovoznen članku. Takole piše: »Narod, ki svojo težko pridobljeno narodno suverenost, bre- borbe prepustila in se je odreče, ni narod, niti ne zasluži, da bi se kdaj d. bil suvereno državo. Mala Albanija s komaj nekaj nad milijon ljudi, ki je bila prav za prav kolonija, se je s peščico svojih vojakov uprla mnogo močnejšemu sovražniku in skušala, da tako ali drugače očuva svojo zlato svobodo in svojo državno suverenost. Nedavno smo videli neki drugi narod, ki je bil oborožen do zob in ki je bil sedemkrat večji od albanskega, ki se je sramotno vdal z vsem svojim inventarjem tuju in se povrgel skupaj z vsem svojim bogastvom in z vsem svojim imetjem in življenjem tujemu nasprotniku. Albance smo inenovat narodu, ki samoizdajali pa nimajo pravice, da bi nosili to ime, ker si ga niso zaslužili, niti ne zaslužio, da si ga kdaj pridobe...«

Uvodnik je pisec signiral s »f. p.« Pa ni mogoče morda po rodu Arnavi, ker goji tako toпло ljubezen do Skiptarcev in tako blazno sovraštvo do Čehov?!

Izza kulis češko-poljskih odnošajev

Listi poročajo, da je češkoslovaška vlada, ko se je morala, zapuščena od zaveznicov, pokoriti monokovskemu diktatu, snovala dalekosežne načrte. Hotela je stopiti v zvezo s Poljsko republiko in ž njeno osnovati veliko poljsko-češko-slovaško federativno državo, ki bi bila dovolj močna, da bi se lahko ubranila vsakega zunanje napada. Ta ideja se je rodila v glavi predsednika dr. Beneša. Ta svoj načrt je dr. Beneš sporočil takratnemu poljskemu poslaniku v Pragi, obenem pa je naročil češkoslovaškemu poslaniku dr. Slaviku v Varšavi, naj osebo o tem načrtu informira predsednika Mościckiego. Vse to se je izvršilo v največji tajnosti, vse pa kaže, da Benešev načrt ni ostal prikrit in je pospešil ali morda celo naravnost povzročil dogodke, ki so se nato odigrali meseca marca. Koliko je resnice na stvari, bo razkrila zgodovina.

„Revolucija nihilizma“

Revija »Der deutsche Weg« objavlja očno knjigo, ki jo je napisal Hermann Rauschning, eden izmed prvakov nacionalno-socialističnega pokreta. Naslov knjige je »Revolucion des Nihilismus«. Iz te knjige citira »Der deutsche Weg« tale značilni odstavci: »Državnik mora biti pripravljen vse podpisati. On mora biti pripravljen jamčiti meje in sklepati s komarkodi pakte o nenapadanju. Bedasto je misliti, da bi se ne smelo posluževati takih sredstev, saj se vendar vedno pojavljajo momenti, v katerih je treba krstiti najsvetnejše pogodbe. Kdor je tako občutljiv in moralno nežnosten, da mora najprej izprašati svojo vest, ako mu bo mogoče izpolniti vsako pogodbo v vsaki situaciji, ta je tepec. Zakaj bi drugim ljudem ne privoščili padca, sebi pa olajšanja, podpisujoč take pakte, ako smo prepričani, da s tem nekaj dosežemo in se s tem okoristimo? Državnik lahko danes sklepa v dobri veri pogodbe, jutri pa jih lahko hladnokrvno prekrši, ako to zahteva bodočnost naroda in blagor države...«

Naša revija „Misel in delo“

Kulturna in socialna revija »Misel in delo« je izšla kot 3. in 4. številka v skupnem zvezku, ki obsega 144 strani. Vsebine, kakor vselej, zanimiva in pestra. Članke: Vstopanje. Dr. N. Radović: Jezgra najstarejše hrvaške istorije. Dr. Gorazd Kušej: O naših državnih ustavi in načinu njene spremembe. V. Kušan: Petdeset godina hrvaške umjetnosti. L. Cermelj: Nova školska reforma v Italiji. Dr. G. C.: Najstarejši dokument o našem narodnem edinstvu. — Obzornik: Kriva pota. — Prelat dr. Fr. Kovčič (Inko). — Nove spremembe v Evropi (dr. B. Vrčon). — Notranjopolitični pregled (Verko). — Glavne glasbene prireditve (P. Sivic). — Zbornica fašizma in korporacij (L. C.). — Poročila: Istorijska ideja jugoslovenskega narodnega ujedinjenja i oslobodjenja od 1790 do 1918. (L.). — Dr. F. Veber: Krščanstvo in nacionalizem (Z.). — Nove knjige. — Dokumenti: Konec CSR v dokumentih. — Pogodba o priključitvi Klapjeda. — Osnove naše zunanje politike. — Ta dvojna številka stane 12 din, celoletna naročnina pa znaša 60 din. Napredna inteligenca, naročaj si to revijo, to je čtivo zake!

Odmev po svetu:

WASHINGTON: nemilostno izjivanje Roosevelt ni poslušal Hitlerjevega govora

WASHINGTON, 29. aprila. br. Tajnik Bebe hiše je izjavil zastopnikom lista, da je predsednik Roosevelt, ki se mudi na svojem posestvu v zapadni Ameriki, med govorom kancelarja Hitlerja, spal in da ga sploh ni poslušal, ker je vstal šele ob 8.20 zjutraj po ameriškem času (ob 14.20 po srednjeevropskem času), ko je Hitler že nehal govoriti. Roosevelt tudi ne namerava podati nobene izjave o Hitlerjevem govoru. Tudi zunanji minister Hull je odklonil zastopnikom tiska vsak komentar. V političnih krogih pa izjavljajo, da se ta govor ne more smatrati za resnega, kar predstavlja zgolj novo izjivanje. Predsednik reprezentančne zbornice je izjavil, da Hitlerjev odgovor na Rooseveltovo poslanico ne more prinesiti nobene pomirila v Evropi. Razne Hitlerjeve obrazložitve mednarodnega položaja ne predstavljajo nobene zagotovitve miru.

Odpoved nenapadnega pakta s Poljsko predstavlja po njegovem mnenju prikrit ultimatum Poljski.

Besedni dvoboj se bo nadaljeval

BERLIN, 29. aprila. r. Kakor se doznava, bo imel Hitler v ponedeljek zopet dva govora, v katerih bo skušal zavrniti vtise in komentarje svojih včerajšnjih izjav pred državnim zborom. Z nestrpnostjo pričakuje nemški politični krog nemški govor Roosevelta v New Yorku, čeravno pravijo vesti iz Amerike, da se Roosevelt sploh ne bo bavil s Hitlerjevimi izjavami. Hitler bo v ponedeljek govoril na manifestaciji hitlerjevske mladine nato pa na zasedanju nemške kulturne zbornice. Zvečer bo zopet prirejana velika vojaška parada, ki naj podkrepi Hitlerjeve izjave o nemški oboroženi sili.

LONDON: prelom omarčena

Odpoved pomorske pogodbe pušča Anglijo hladno

LONDON, 29. aprila. br. Včerajšnji govor Hitlerja je izzval v angleški javnosti ogorčenje. Doselej pa ni bil objavljen o njem noben službeni komentar. Odpoved angleško-nemške pogodbe o omejitvi oboroževanja na morju, so sprejeli v angleški javnosti povsod hladno in pravijo, da se Nemčiji nikdar ne bo posrečilo doseči moči angleške vojne mornarice. Razen tega je treba tudi vpoštevati, da bo Anglija še nadalje izpopolnila svoje pomorske sile.

Angleški radio Hitlerjevega govora ni prenašal. Šele pozneje so posamezne postaje objavile krajše izvlečke. Odpoved pomorske pogodbe z Anglijo in nenapadnega pakta s Poljsko ni nikogar presenetila, ker so to že v naprej pričakovali. Večje presenečenje pa je v javnosti vzbudila izjava Hitlerja o predlogih, ki jih je dal poljski vladi za rešitev vprašanja Gdanske in poljskega koridorja. Čudijo pa se,

da pripisuje Hitler odklonitev teh predlogov zapadnim demokracijam. Poročajo, ki so se dala Poljski, ne izključujejo možnosti direktnega sporazuma med Poljsko in Nemčijo. Glede odpovedi angleško-nemškega pomorskega pakta pa v Londonu podarjajo, da je bil ta pakt obvezen za obe državi. Če ga Nemčija sedaj odpoveduje je to le dokaz, da ga je že prekršila. To pa nima nobene praktične vrednosti, ker Nemčija v pogledu pomorske oborožitve nikdar ne bo dosegla Anglije.

Chamberlain si ne da motiti nedeljskega oddiha

LONDON, 29. aprila. br. Ministrski predsednik Chamberlain je včeraj odpotoval v Chequers na nedeljski oddih. Pred svojim odhodom je obiskal zunanje ministrstvo, kjer je imel daljši razgovor z zunanjim ministrom Halifaxom.

PARIZ: V Berlinu nič novega

Hitler si je previdno pustil odprta vrata

PARIZ, 29. aprila. r. Hitlerjev govor v francoski politični javnosti ni izzval prav nikakega presenečenja, ker niso nič drugega pričakovali. Opozarjajo zgolj na to, da si je Hitler previdno pustil odprta vrata za pogajanja, čeravno je zavzel odklonilno stališče napram vsem dobrohotnim pobudam in predlogom. Po sodbi francoskih krogov je bil ves Hitlerjev govor proračunan na to, da bo oddvojil javno mne-

nje drugih držav od stališča njihovih vlad. V odnošajih Francije do Nemčije se po tem govoru Hitlerja ni ničesar spremenilo. Pozornost je zbudilo dejstvo, da Hitler Rusije sploh ni omenil. V ostalem pa sodijo, da je Hitler svoj govor v zadnjem trenutku znatno omilil, ker je bila po prvotnih informacijah njegova vsebina še vse drugačna.

VARŠAVA: Izsiljevati se ne damo!

Odločna zavrnitev nemških zahtev

VARŠAVA, 29. aprila. br. V vseh političnih krogih in v vsem poljskem tisku se danes bavijo z odpovedjo nenapadnega pakta s strani Nemčije. V svojih komentarjih odločno zavračajo Hitlerjevo argumentacijo in ugotavljajo, da je ta odpoved enostranska. V tem vidijo samo dokaz, da skuša Nemčija na vse načine pritisniti na Poljsko, da bi se odrekla svojim varnostnim zvezam z drugimi državami ter s tem preprečila, da ne bi postala žrtev nemških aspiracij. Odpoved pakta je bila poljski vladi sporočena šele

snoči po Hitlerjevem govoru, ko je nemški odpravnik poslov izročil zunanjemu ministru tozadevno noto svoje vlade. Obenem je predal tudi posebno spomenico, čije vsebina še ni znana in ki jo sedaj vlada skrbno proučuje.

Kar se tiče nemških zahtev glede Gdanske in eksteritorialnih zvez preko poljskega koridorja, ugotavljajo v poljskih uradnih krogih, da je bila Poljska vedno pripravljena dovoliti Nemčiji primerne olajšave po reciprociteti, nikdar pa ne more sprejeti zahtev, ki bi kršile suverenost polj

29. IV. — 8. V. 1939

XVI. alon
avtomobilov

4. V. Tekmovanje
v eleganci avtomobilov.
— Mednarod.
turistično-hulinaričen
razstava. — Vinar.
ročna dela. —
Poljedelski stroji. —
I. oletje — Sport. — 7. V.: IV. med.
narodna razstava psov. — Tekma
„Dama in njen pes“. — Na železnikah od 24. IV. do
13. V. v Jugoslaviji brezplačni povratek, a v sosed.
njih državah 25-30% popusta. Na jadranskih parob.
brodih višji razred za ceno nižjega. MARIJE OBRAZLOŽITI.

ZAGREBAČKI
ZBOR

CURIH, 29. aprila. Beograd 10.—, Pariz 11.7825, London 20.825, New York 44.875, Bruselj 75.55, Milan 23.40, Amsterdam 238, Berlin 178.50, Sofija 5.40, Varšava 83.75, Bukarešta 3.25.

Zahteve in želje slovenske industrije

Resolucija, ki so jo člani Zveze industrijskih na vsestranski skupščini soglasno sprejeli

Ljubljana, 29. aprila.

Redna letna skupščina Zveze industrijskih na vsestranski skupščini soglasno sprejeli

1. Industrija Slovenije pozdravlja prizadevanja za ureditev notranje-političnega razmerja. Pri tem moramo odločno poudariti, da se tudi za bodoče zagotovi popolna svoboda blagovnega prometa med posameznimi deli države. Sleherno oviranje prometa med posameznimi področji države bi resno ogrozilo uspevanje in napredek našega narodnega gospodarstva.

2. Industrija se zaveda svojih dolžnosti do države. Zahteva pa, da država davi davke v vseh upravnih področjih po istih načelih in enakomerno predpisuje in pobira. Odpravi naj se nekatere trdote v veljavni davčni določbah. Izvede naj se revizija določb na skupnem davku na poslovni promet v primeru tako zvezne interesne skupnosti. Obstoječi davčni dodatki na konfekcijo neenakomerno obremenjuje proizvajalce tekstilne konfekcije. Opozorjamo na potrebo po reviziji pavšalne tarife za plačevanje posebnega davčnega priblička po § 19 novega finančnega zakona. Izdajo naj se primerni ukrepi, da se poslovanje reklamacijskih odborov kar najbolj pospeši.

3. Samoupravne trošarine na sirovine in pomožna sredstva proizvodnje, elasti na električno energijo, so gospodarsko škodljive. V kolikor se se pobirajo, naj se pobiranje ukine. V bodoče naj se uvajanje takih trošarin v zakonskih odredbah onemogoči. V zvezi s tem zahtevamo, da se prizna pripombam davkoplačevalcev k predlogom obinskih proračunov značaj rednega pravnega sredstva.

4. Prosimo vsa pristojna mesta, da posvetijo svojo pozornost pospeševanju našega izvoza, ki nevarno nazaduje. Opozorjamo, da je zaradi prenehanja obratovanja tečaj za izvozne devize postal izvoz nekaterih naših proizvodov v ne-

klirinske države popolnoma namogo. Ponavljamo zahtevo, da se izvozniki dovolijo prosto razpolaganje s celotnim meskom izvoznih deviz s pomočjo prodaje na domačih borzah.

5. Brezpogojno je potrebno, da se zagotovi preskrba naše industrije z osnovnimi sirovinami, katerih ne moremo nabavljati v tujino, temveč jih moramo uvažati za devize. S pospeševanjem izvoza v neklirinske države je treba povečati dotok deviz. Organiziraj naj se v isti namen kompenzacijske posle. Ugotovljeno je, da bi se mogle izvoziti iz našega področja znatne količine blaga v devizne države, če se dovolijo 100-odstotna kompenzacija za uvoz sirovin, zlasti starega železa in bombaz.

6. V državni gospodarski politiki se pojavljajo v zadnjem času vse močnejša etatična stremeljenja, ki po našem prepričanju za napredek narodnega gospodarstva niso koristna. Minister za gradbe je na primer z novim finančnim zakonom pooblaščen, da sme ustanoviti državno tovarno cementa. Mnenja smo, da bi smela država ustanovljati industrije samo v onih primerih, ko ni v privatni iniciativi najti interesov.

7. Apeliramo na vsa pristojna mesta, da pri reševanju važnih gospodarskih vprašanj nudijo industrijskim korporacijam možnost stvarnega sodelovanja. Posebno prosimo, da se nam nudi možnost takega sodelovanja pri izdelavi pravilnikov za izvrševanje posebnih uredb, ki predvidevajo posebno prispevanje industrije za razne javnopravne svrhe.

8. Glede na vesti o nameravani selitvi poslovnih industrijskih podjetij iz Slovenije v druge pokrajine naše države opozorjamo pristojna mesta na ta pojav, ki povzroča zlasti v sedanjih časih neko vzemirjenost. Mnenja smo, da je najbolj uspešno sredstvo proti takim neugodnim pojavom omilitelj davčnih in zlasti samoupravnih bremen, ki so v Sloveniji neprimerno težja nego v drugih delih države.

O predelani »Peti čitanki«

Beograd, 28. aprila

Malo pojasnila k članku g. A. N. o »Predelanih natiskih šolskih knjig« v »Slov. Narod« iz dne 26. t. m.

V tem članku navaja g. A. N. kot »delček iz galerije«, kako se s šolskimi knjigami »na... sodoben način vrše denarne transakcije«, najprej predelavo »Pete čitanki« za višjo narodno šolo. Da pa tisti, ki so članek čitali in mu verjeli, ne bodo še naprej prepričani, da se predelavo šolske knjige kar tako, da bi se tem izdajatelj in prenatiskovalec ustrelili... naravnost v družinski ali kak drugi žep, moram trditve g. A. N. postaviti na podlago resnice. Kot človeku, ki se bavi s temi vprašanji, mora g. A. N. ta sicer biti znana, ne vem pa, kaj ga je zajel. Če bi hotel predelavo »Pete čitanki« pokazati v pravi luči, bi moral razen o tretjem natisku iz l. 1928 in petem natisku iz leta 1935 govoriti tudi o četrtem natisku iz leta 1932, ki je bil med obema in ki obenem jasno in odkrito pove, zakaj smo knjigo predelali.

»Peta čitanka« je izšla prvič že pred 17 leti in je ostala nepredelana vse do l. 1932. Čeprav bi jo sprito napredovanja šolskega dela morali predelati že prej, bi brzčas tudi se po letu 1932 ostala neizpremenjena in bi se ne predelavali, dokler ne bi dobili definitivnega ugodnega načrta za višje narodne šole (ki namj kakamo od leta 1929). Pred četrtem natiskom v letu 1932 pa smo knjigo morali izpremeniti; zakaj — pa smo posteno povedali na strani 6. četrtega natiska, kjer čitamo to-le: »Knjiga, predelana v smislu navodil Glavnega prosvetnega sveta S. br. 359-30, je odobrena kot čitanka za narodne šole...«. To se pravi: ministristvo je odobrilo za rabo v šolah edino le knjigo, ki je predelana v smislu navodil Glavnega prosvetnega sveta. Kakor četrta iz leta 1932 je predelana tudi peti natisk iz leta 1935. Tega leta je izdajatelj moral prositi ministristvo na novo odobritve. Če je to hotel dobiti, je tudi »Peta čitanka« poleg vseh drugih čitank v vsej državi morala upoštevati dogodke med letom 1932 in 1935. In povem gu. A. N. se to, da smo letos za novi natisk morali po zahtevi recenzentov Glavnega prosvetnega sveta čitanko spet predelati, če smo hoteli po predpisanih starih letih dobiti novo odobritev za njeno rabo. Kdor pa pregleda vse natiske »Pete čitanki«, vidi, kako minimalno so predelane in ve, da rabijo v šoli lahko vse natiske obenem, če je le učitelj dobre volje.

Taka je resnica. Kdor pa misli, da mora zavijati resnico, da bi mogel pokazati, kako »žalostno in tragikomno obenem je, da večina vzgojiteljev nima besede pri izdajanju knjig«, mi moram pac reči le to, da je »tragikomno« boriti se za besedo, ki je nihče nikdar nikomur kratil ni, »žalostno« pa je, boriti se za njo na tak način. Pavle Rier, sestavljalac »Pete čitanki«.

Iz škojfe Loke

— Sprejem v višjo pedagoško šolo za leto 1939-40. Ministristvo prosvete je izdalo odlok glede sprejema kandidatov na višjo pedagoško šolo v Zagrebu in Beogradu. V prvi letnik pedagoške šole v Beogradu so sprejeli 53 študentov, ki se bodo usposobili na poučevanje na meščanskih šolah. V skupino nacionalnih predmetov, tuji jezikov, prirodopisne in matematično-znanstvene bo sprejeto po 10 študentov, v tehnično skupino 8 in v gospodarsko 5. Posebej bo v odseku za usposabljanje nastavnikov za poučevanje defektivne mladine 20 kandidatov in enako število študentov v odseku za usposabljanje šolskih nadzorstov. V višjo pedagoško šolo v Zagrebu so sprejeli 63 študentov. V nacionalno skupino za slovenski jezik 20, v skupino tuji jezikov, prirodopisne in matematično-znanstvene po 10 študentov, v tehnično 8 in gospodarsko 5. Kdor v Beogradu, bo tudi v Zagrebu posvetilo po 20 študentov svoje študije za usposabljanje poučevanja

supervizorja v Toplicah prizadeti učitelj zagorske šole g. Stane Pomikvar izjavil, da prosi za to mesto, a ni vidi in ni se za to mesto ne potuje. Če je to res, radi pravišmo, da ima le videz varal in nas sami vesel, če so bile naše informacije naprave. Upajmo, da nas najboljše bodočnost ne bo postavila pred drugo dejstvo.

Lep prosvetni praznik

Velika učilnica, vsi stranski prostori in še dvorišče javorske šole je bilo v nedeljo dopoldne polno hvalnega ljudstva in gostov, ki so prišli, da počaste domačo šolsko upraviteljico gde. Marijo Pipanovo. Dvojno slavo hkrati je obhajala soselka. Praznovali so 30-letnico prihoda gospodine mod. Javorne, obenem pa tudi dan, ko je prejela zgradba šolske upraviteljice red sv. Javre 5. stopnje. Slovesnost se je pričela s lepimi nagovorom orestskega načelnika iz škojfe Loke g. Mateja Kalka, ki je v izbranih besedah podčrtal in pravilno ocenil plodonosno in vsestransko uspešno delo dolgoletne javorske vzgojiteljice in učiteljice ter pripel na njene prisilodkovanje. Do solz ganjena se mu je upraviteljica zahvalila, s prošnjo, naj tolmachi njeno hvalospevo in zahvalo na najvišjem mestu.

Šolski mladinski zbor je zapel medtem priljubljene pesmice. Stedile so prav posebejne deklaracije in že so se najavili gratulanti, ki so vsak iz svojih vidikov opisali uspešno delo gde. Pipanove, pristne hčerke Poljanske doline. V imenu prosvetne uprave in rojakov je spregovoril šolski nadzornik g. Ivan Kržišnik, za domačo občino župan g. Košir, dalje javorski župnik g. Stefan Traven, zastopnik krajevnega šolskega odbora in mnogi učitelji škojfejskega okraja, ki se jih je zbralo na slavlju okrog 30. Čim je bil oficijelni del zaključen, je bila prirejena gostom zabava, na kateri je bilo ponovno spregovorjenih mnogo vzpodbudnih in laskavih govorov.

Narodno zavedni šolski upraviteljici, ki si je pridobila za razvoj Javorja trajnih zaslug, čestitamo tudi mi z željo, da bi bilo njeno delovanje uspešno tudi v bodoče, kakor je bilo doslej!

Dva vlomilca pred sodiščem

Celje, 29. aprila.

Pred petčlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju, ki mu je predsedoval s. o. s. dr. Dolničar, sta se zagovarjala večeraj popoldne 26-letni čevljar Franc Košec iz Loke pri Frankolovem in njegov brat, 23-letni delavec Rudolf Košec iz Loke zaradi vlomov v Vojniku in roparskega napada na Frankolovem.

Franc in Rudolf Košec sta obtožena, da sta letos v noči od 16. na 17. januarja vlomila v pisarno oddelka finančne kontrole v Vojniku, s silo odprla zaklenjen omaro ter odnesla iz nje 1 flobert pištolo, 1 browning pištolo, dve usnjati torbici in nekaj municije v skupni vrednosti 1200 din.

Obtožena sta tudi, da sta 3. februarja okrog pol 3. jutraj vlomila v hišo gostilničarja in posestnika Karla Zerovnika v Loku pri Frankolovem. Stopila sta v spalnico, kjer so spali Karlo Zerovnik, njegova žena Marija in njuna dva otroka. Zerovnik se je zaradi šuma zbudil in predrnil svojo ženo. V tem trenutku ga je eden izmed roparjev udaril po čelu. Zerovnik je skočil iz postelje in prijel napadalca, ki je imel v eni roki prižgano električno svetilko, v drugi pa pištolo. Napadalec je naperil pištolo na Zerovnikovo čelo in večkrat pritisnil na petelina. K sreči pa se pištola ni sprožila. Med ruvanjem je potegnil Zerovnik napadalca za glave čepico in črno mrežico, s katero je bil napadalec maskiran, poleg tega pa mu je tudi zbil iz rok svetilko in pištolo. Medtem se je Zerovnikova žena ruvala z drugim napadalcem, ki je imel obraz zakrit s šalom. Poskušala mu je potegniti šal z obraza, kar pa ji ni uspelo. Ko pa je Zerovnikova zaklicala: »Saj te poznam!« sta napadalec odnehal in pobegnila.

Orožniki so kmalu ugotovili, da je bil samokres, ki sta ga napadalec pustila v Zerovnikovi spalnici, ukraden v pisarni oddelka finančne kontrole v Vojniku. Dognali so tudi, da sta čepica in črna mrežica, ki jo je bil Zerovnik potegnil napadalca iz glave, last Franca Košca.

Obtožena zanikata oba zločina. Zaradi zaslišanja novih prič je bila razprava prekinjena in se bo nadaljevala v petek 5. maja.

Zidovje ob Ljubljani razpada

Ljubljana, 29. aprila

Delavci so začeli urejati obrežje ob šentjakobskem mostu proti Prulam, kjer polagajo na zravnemenu poboju rušo. Delo stalno opazujejo radovedneži, ki pa pri tem ne štedijo s kritiko delu in strugi, kjer je obrežje zidovje razpokano in na nekatere mestih že razpado. Zidovje kaže take znake razpada, da ga bo treba na vsak način popraviti in ponekod zbetonirati znova. Razpok namreč ne kaže samo zidovje pri Sv. Jakobu, marveč tudi višje v smeri Čevljarskega mostu in drugod.

Kdo je kriv, da razpada betonski oporni zid, se zdaj ni dognano. Regulacija Ljubljane se vleče že približno 30 let izvzemi nekaj let med vojno in po njej. Dočim je zidovje v gornjem delu pri Sv. Petru dobro in trdno, se opaža razkroj betonskega opornega zidovja samo tam, kjer je bilo zgrajeno v zadnjih letih. Nedavno so izskali nekaj vzorcev betona na raznih krajih celotnega sumljivega zidovja, zgrajenega po vojni. Javnost je tudi zvedela, da je ves beton na obeh nabrežjih v razkroju, ker skozi zid pronicava voda, ki se nabira za zidovjem. Za največji napako je treba smatрати, da je obrežje beton propuškal vodo, kar je seveda v neposredni zvezi z betonom samim. Zato pride v poštev več možnosti, kakor slabše kakovosti cement, premajhna količina cementa, nepravilna porazdelitev gromača pri mešanju betona, uporaba neprimernega gromača, mešanega s prstjo ali ilovico itd. Beton je najbolj tuja kakovost, pa ga je podzemna voda preprijala, zaradi česar je nastalo razkrojenje.

Proizvajalec vode skozi beton bi se o ne-mogočilo s tem, da bi se zidovje ometalo

na nabrežni strani z vodotesnim cementnim ometom ali kako drugače. Takšna vodotesna cementna skorja se je pa že pri prvih poskusih odručila od betona, ker se je pronicajoča voda razširila in ob mrazu ustavila. Splošno je v laboratorijih še vedno preučujejo problem, zidovje pa razpada dalje...

Živilski trg

Ljubljana, 29. aprila

Na trgu je bilo danes zelo mnogo blaga v primeri s poznim datumom, ko prodajalci ne morejo pričakovati posebno dobre kupčije. Zdaj je že mnogo domače zgodnje solate, predvsem berivke, Trnovčanke so pa začele prodajati tudi že majniško solato.

Trg je pa čedalje bolj naložen tudi z uvoženo zelenjavo in solivjem. Cene se še sicer niso spremenile, vendar pa smemo pričakovati, da bodo nekatere vrste uvožene solate kmalu napredaj po primernih cenah tudi za revnejše ljudi. Novi krompir je še vedno po 8 do 10 din kg in po isti ceni prodajajo tudi grah, italijanski in dalmatinski. Glavnata solata je po 6 din kg. Kumare so še vedno po 24 din kg kakor tudi beluše. Zelena koleraba se je pocenila na 10 din kg, nedavno je bila še po 12 do 14 din. Napredaj je tudi že korenje, ki ga prodajajo po 2,50 din šopek. Drugih posebnih novin med uvoženim blagom ni.

Zadnje čase je trg zelo dobro založen z morskim ribami in danes so bile napredaj skuše, gardelice in sardele po izredno nizkih cenah. Skuše so bile po 14 din kg, sardele in papaline po 10 din, gardelice celo po 8 din sardoni pa po 12 din kg. Posebno poceni so bile tudi oade, in sicer po 10 din kg. Toda morske ribe niso danes tako poceni morda zato, ker jih niso mogli večeraj razprodati. Večera so prodali vse morske ribe in danes je prišla druga pošiljka.

Iz Trbovelj

— Vendar dež. Izsušena polja, njive in vrtovi so danes vendarle dobili nekaj dežja, a mnogo premalo. Deževati je pričelo že jutraj, je pa kmalu nehalo in okrog 10. ure je pričelo nekoliko bolj deževati. Ker več tednov ni deževalo, je to le kaplja v morje in zemlja še vedno žejna čaka obilnejšega blagoslova z neba.

— Drvi bo v Sokolskem domu akademija JS pod geslom »otroke na morje!« Na sporedu je živa slika in nagovor, nastop mandolinistov, deklaracija Jutrarnja pesem ribiča, telovadni nastop Jadranskih stražarjev s petjem jadranske himne, dramizirana narodna pesem »Lepa Vida«, zborna recitacija »Klic od morja«, nastop harmonikarjev, zborna recitacija »Mi smo čuvarji«, telovadni nastop, igrokaz »Sanje mladega mornarja in končno nastopijo v zboru mandolinisti in domači harmonikarji. Kakor se torej vidi, je spored izredno pester in zanimiv, tako da bo sleherni obiskovalec akademije lahko zadovoljen.

— Nedeljska tekma. Tukajšnji SK Retje, ki je v nedeljo v tekmi z SK Litijo podlegel v razmerju 2:1 nam sporoča, da je ta nezasuženi poraz zagrešil prav za prav sodnik, ki je sodil vse prej nego objektivno. Sprito takega sojenja, kot smo ga imeli priliko videti v nedeljo, bi se prav nič ne čudili, če bi prišlo do incidenta na igrišču kajti igralce, ki se muči, da bi dosegel čim lepši uspeh, ne more mirno gledati kako sodnik z napako za napako uničuje, kar je igralce ustvaril. Takih napak, kakršne je zagrešil sodnik ob priliki sojenja omenjene tekme, bi ne pričakovali niti od laika, kaj šele od sodnika. — Sodniškemu odboru LNP priporočamo, da takih sodnikov v interesu miru in discipline na naših igriščih na trboveljske tekme ne pošilja.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 29. aprila.

V Bohoričevi ulici je stražnik aretiral 38 letnega bivšega mesarskega pomočnika Naceta Rozmana, ki so ga zasledovali že od lanskega leta. Takrat je bila Rozmanovo dekle 27 letna služkinja Pepca K., ki je služila pri neki gospe v Rožni dolini. Z njo se je večkrat sestajal zvečer in sta kovala razne naklepe. Nekega dne je Pepca izginila iz službe, z njo vred pa je izginilo tudi za več tisočakov gospejine obleke in raznih drugih predmetov. Ukradeni obleko je Pepca spravila pri nekem branjevcu na Cesti v Rožno dolino, takoj naslednje jutro pa se je javil pri branjevcu Nace, ki se je predstavil za Pepčinega sorodnika in zahteval zase vso spravljeno obleko. Branjevec mu jo je v dobri veri tudi izročil, a se je kmalu javila tudi Pepca sama, ki pa je bila zaradi Nacetove pozornosti hudo razočarana. Lovila ga je kasneje po vsem mestu, a ga ni našla. Podjetni Nace je vso ukradeni obleko razprodal po okolici mesta, denar pa pognal v veselje družbi, kjer pa seveda Pepce ni bilo. Nace Rozman je potem vlomil v neko stanovanje, kjer je tudi ukradel nekaj tisočakov, končno pa je izginil iz Ljubljane, ne da bi se zanimal za Pepčino usodo. Nekam na deželo je izginila tudi zasledovana Pepca, ki jo policija še ni mogla izslediti.

Pri soprogih trgovskega zastopnika Mariji P. v Siski se je oni dan zgasil mlajši možki ki se je predstavil kot policijski agent in jo spraševal po možu. Ko mu je pa žena povedala, da ga ni doma, se je razjezil in ji jel pripovedovati, da dobro ve, kje je in sicer, da se zabava pri neki vdovi ali ločenki na Ižanski cesti. Obenem ji je povedal še, da so moža ponoči neusmiljeno pretepli nekeje na Starem trgu in sicer samo zaradi žensk, ki jih meša povsod kamor pride in kjer se prikaže. Pripovedovanje vsiljivo se je razžaljeni ženi zadelo sumljivo in je zahtevala, naj se legitimira. Neznane pa jo je tedaj nahiril, češ da se nje ne bo legitimiral, ker išče samo njenega moža, ki ga bo pretepel s pendrekom, kadar ga dobi. Nato je hitro izginil iz stanovanja in se odpravil proti mestu. Gospe, ki o svojem možu ni mogla verjeti vseh grobov in ki je vedela, da je mož na trgovskem potovanju, ga je sicer zasledovala, da bi ga izročila stražniku, a se ji je na Aidovščini v množici izgubil. Kaj je zasledoval neznane s svojim nastopom pri Mariji K., še ni ugotovljeno, zdli se pa, da gre za nerodno zasnovano intrigo.

SUMILJIVA VLUJDNOST

— Bil sem pri sosedovih in pravim ti, da so zelo vjujni. Ko sam odhajal, me je šla vsa družina spremit v predstavo. — Nikar se ne čudi. Vedno, kadar so imeli goste, jim je iz predebe kaj izginilo.

Beleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota 29. aprila katoličani: Robert Jutri: Nedelja, 30. aprila katoličani: Katarina

POJUTRISNJE: Ponedeljek, 1. maja katoličani: Filip in Jakob

DANASJNE PRIREDITVE

KINO MATICA: Zakonolom
KINO SLOGA: Festival lepote, II. del olimpijskega filma
KINO UNION: Izgubljena patrola
KINO MOSTE: Vampir Londona in Vzorni soprog

KINO SISKI: Labodja smrt
Združenje prevzočnikov občini zbor ob 19. v salonu pri »Levu«

Sentjakobsko gledališče »Košček sreče« ob 20.15. Mestni dom
Združenje bivših mornarjev I. redni letni zbor ob 20. v salonu restavracije pri Sestici

Filozofsko društvo: predavanje prof. dr. Mirka Hribarja »Nekaj misli h kulturni zgodovini« ob 18. v mineraloški predavalnici univerze

PIREDITVE V NEDELJO

Kinematografi isti spored
Konekt ljubljanskih srednjih šol in drž. učiteljske šole ob 10.30 v državni operi
Sentjakobsko gledališče »Košček sreče« ob 20.15. Mestni dom

PIREDITVE V PONEDELJEK

Kinematografi isti spored
DEŽURNE LEKARNE
DANES IN JUTRI: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

V PONEDELJEK: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Kuralt, Gospodarska cesta 10, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Mestno dežurno zdravniško službo bo opravljal od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8, jutraj mestni zdravnik dr. Ciber Fran, Srbska ul. št. 7-1, telefon št. 36-41.

Ozpod sita

Dan na dan prihajajo v Maribor brezposelni delavci. Z vseh strani prihajajo, da iščejo. Pa nimajo denarja, da bi si privoščili skromno prenočišče. V parku in drugod prečujejo noči, nimajo prostora, kamor bi položili trudo glavo. Za dekleta je lepo poskrbljeno, četudi morebiti še ne tako, kakor bi bilo potrebno. Za mnoge je poskrbljeno, le za uboge brezposelne delavce ni.

In vendar je bila pred leti zgrajena lepa, dvonadstropna stavba v Gregorčičevi ulici, ki naj bi služila namenu delavskega azila. Brezobestno mitfonsko posojilo je bilo tedaj dovoljeno izrecno v ta namen. Hiša je bila zidana po načrtu, ki ustreza namenu stavbe. Prostori so lepi, svetli, obsejni in zdravi. Na hiši blesti sicer napis »Delavski azil«, toda za brezposelne delavce, ki iščejo stihre in zatočišča, tukaj ni prostora. V druge namene služi danes ta hiša, brezposelno delavstvo pa je hudo prikrajšano.

Maribor pričakuje, da se dvonadstropna stavba v Gregorčičevi ulici čim prej vrne svojemu prvemu namenu, ki ga izraža napis na pročelju.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 29.: Utopljenca. Premiera. Premierski abnoma.
Nedelja, 30.: Upniki — na plan. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 1. maja: Utopljenca. Red B. Torek, 2. maja: zaprto.
Sreda, 3. maja: Kaj je resnica? Red Sreda.

Četrtek, 4. maja: Utopljenca. Red Četrtek. Petek, 5. maja: zaprto.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 29.: Štirje grobjarji. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol.
Nedelja, 30.: Falstaff. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 1. maja: zaprto.
Torek, 2. maja: Vse za šalo. Red B. Sreda, 3. maja: Falstaff. Red B.

Četrtek, 4. maja: Trubadur. Izven. Znižane cene. Debut Mire Basti iz Zagreba.
Petek, 5. maja: ob 16.: Don Kihot. Dijaška predstava. Globoko znižane cene.

Iz Maribora

— Seja mestnega občinskega sveta bo v četrtek 4. maja ob 18.

— Izlet v Postojnsko jamo priredi na hinkostno nedeljo 28. maja ob priliki velikega koncerta Glasbene Matice mariborski Putnik. Vozna cena s kolektivnim potnim listom in ogledom jame samo 150 din. Prijavite se takoj pri Putniku v Mariboru, Celju in Ptuj.

— Velik godni požar je zajel gozd po šestih Ernesta Samobora v Prepolah. Gorelo je okoli 2 orala gozda. Škoda znaša okrog 30.000 din. Ognetj so zanetili otroci.

— Za 18. je ušel mrti šofer avtomobila 2-1392. Med vožnjo iz Maribora proti Slovenski Bistrici je podrl železniške zapornice. V naslednjem hitu je za približno brzovlak, k sreči pa ni bilo hušjih posledic. Le železnica ima okrog 1000 din škodo.

Mariborski švinjski sejum dne 28. aprila. Okoliški kmetje so pripeljali 292 švinj, prodali pa 189. Cene so bile: 5 do 6 tednov stare 90 do 125, 7 do 9 tednov 125 do 140 din, 8 do 4 mesece 200 do 280 din, 5 do 7 mesecev 310 do 460, 8 do 10 mesecev 470 do 510, 1 leto 730 do 980 din. Kg žive teže 6 do 8 kg mrtve teže 8 do 11 din.

— Mariborske društvene novice, Tukajšnja JS ima v nedeljo 7. maja veliko slavo. Ob tej priliki bo svečano razvite trah praporov JS. 13. in 14. maja bo velika proslava 20-letnice »Jadrana«.

— Šolska vest. Dosedanja nepopolna mešana realna gimnazija v Mariboru se bo razširila v popolno mešano realno gimnazijo.

— Suša... Kmetje silno težijo radi suše. V nedeljo je bilo nekoliko dežja in tudi večeraj popoldne. Pravijo, da se ta mešanost na poljih in njivah sploh ne pozna. Nekateri kmetje so pogosto obsejani.

Plodno delo naših marljivih planincev

Zelo slabo obiskan občni zbor osrednjega odbora SPD, ene naših največjih organizacij

Ljubljana, 29. aprila. Sinoči je bil občni zbor ene največjih in najuglednejših organizacij v Sloveniji. Osrednjega društva Slovenskega planinskega društva, v dvorani Delavske zbornice. Obzlati je treba predvsem, da udeležba na občnem zboru ni bila lepa, kar bi tako delavno društvo nedvomno zaslužilo, ki združuje toliko članstva in s svojim vplivom posega globoko v naše kulturno, gospodarsko in nacionalno življenje, kakor je dejal predsednik J. Pretnar, ki je vodil občni zbor, v svojem poročilu. Udeležba je znašala komaj 2%.

Iz predsednikovega poročila

Predsednik je dejal, da so naloge, ki jih opravlja društvo, zelo raznovrstne, a ena med glavnimi je pač, da vzgaja mladino ter vse članstvo v ljubezni do narave in naroda, da krepi fizične in duševne sile človeka ter budi čut tvarišstva in enakosti med članstvom. V zvezi s tem se delovanje društva nanaša na zgradbo in oskrbovanje planinskih domov, poti in drugih naprav, ki omogočajo in pospešujejo obiskovanje naših planin v vseh letnih časih, dalje na propagando obiska naših planinskih krajev, s čimer služijo zlasti interesu tujkega prometa. Posebnega pomena je pa zlasti društveno znanstveno in publicistično delo, kakor tudi gojenje strme alpinistike in planinskega športstva, vzgoja planinskega naraščaja, skrb za reševanje in vodniško službo v planinah ter za zaščito planinske prirode zlasti živalstva in rastlinstva.

Društvo je preživelo v preteklem letu zelo težke čase, ki so zahtevali izredno mnogo energije in močnih živcev njegovih delavcev. Razen rednih nalog je bilo treba končati delo na prezidavi doma Zlatorog ob Bohinjskem jezeru ter premagati s tem velike finančne težave. Skrb, da ohranimo premoženje, ki ga je imelo društvo v Zlatorogu, nam je nalagala, je dejal predsednik, da smo se lotili predlamskim prezidave tega doma ter ga lani uredili tako, da ustreza svojemu namenu. Gradbeni odsek je pa izgubil delno zaradi smrti, delno iz drugih razlogov nekatere odlične sodelavce, ki so družstvu manjkali prav v času, ko bi jih najbolj potrebovali.

Predsednik je naglasil uspehe društvenega delovanja tudi na zunanji zlasti v glavnem odboru SPD in v Zvezi jugoslovenskih planinskih društev, kjer igra inicijativno in ugledno vlogo.

Tajniško poročilo

Obširno tajniško poročilo je podal tajnik dr. A. Brilej.

Ob koncu lanskega leta je društvo štelo 3149 rednih članov, predlamskim pa 3071. K temu je treba pristeti še 1077 članov mladinskega odseka, predlamskim 860, kar pomeni, da je članstvo mladinske organizacije naraslo za 217 in končno 976 članov akademskih skupine. Skupno je bilo 5202 člana, predlamskim pa 5102.

Ze število odborovih sej, ki jih je bilo skupno 48 in 124 sej odsekov, nam dokazuje, kako ogromno delo je opravilo društvo lani. — Osrednje društvo je upravljalo v pretekli poslovni dobi 19 postojank in domov. Največ dela je zahtevala preureditev hotela »Zlatorog«. Izredno veliko dela je imela društvena pisarna, kar kaže število 3815 prejetih dopisov in 4312 odposlanih ter okrog 3000 okrožnic. — Funkcionarji Osrednjega društva so imeli tudi v glavnem odboru SPD odločilne funkcije ter so se tako vodilno udeleževali v vodstvu celotne planinske organizacije. Društvo vzdržuje tudi z ostalimi sorodnimi organizacijami stalne vezi. Za lanski kongres Zveze jugoslovenskih

Predsednik dr. Joep Pretnar

planinskih društev v Beogradu so dali referat o reševanju, za zborovanje Asociacije planinskih društev v Pragi pa o varstvu prirode Jugoslavije in naših narodnih parkih. — Opozoriti je treba tudi na alpsko udeleževanje društvenega članstva, ki se je udeležilo zimsko alpske odprave v Južno Srbijo, razen tega pa tudi ekskurzije v Visoko Tatre.

Tajnik se je spominjal tudi društvenih proslav zaslužnih planinskih delavcev in drugih številnih društvenih prireditvev. Podrobno je poročal o delovanju posameznih odsekov, ki so bili vsi zelo delavni, tako je n. pr. gradbeni odsek imel razen skrbi za preureditev Zlatoroga še mnogo dela v vzdrževanju in popravilu drugih planinskih postojank. Odsek za pota in markacije je pa letos začel z veliko vneto urejati delo, ki je zastalo po smrti Knafelja. Člani alpskega odseka so po nalogu odbora poiskali smeri za bodoče nove poti na Prisojnik, Visoko Ponco in Jalovec.

Zimsko alpski odsek je organiziral zelo dobro uspešno smučarsko ekskurzijo Zveze planinskih društev na Sar-planini. Iz Slovenije se je udeležilo 11 planincev, ki so presmučali okrog 150 km dolgo turo v 4 dneh ter prišli v kraje, kjer se doslej ni bilo smučarja.

Literarno znanstveni odsek je posvečal največ pozornosti domačim planinam in planinskemu udeleževanju v Sloveniji in v državi s praktičnimi opisi potovanj in planinskih naprav. Ker se krog planinskega delovanja, ki postaja splošno narodno, širi in zahteva nekakšno specializacijo, odmerja »Vestnik« poseben prostor krepko se razvijajočim edincem Osrednjega društva, mladinskemu, akademskemu, alpskemu in reševalnemu odseku. V poljsko članov v »Vestniku« sta bila lani objavljena tudi dva zemljevida Slovenije. Ze več let pripravljajo knjigo o planinski flori, ki je zamišljena kot monumentalno delo, sad truda domačih sodelavcev. Besedilo je spisal že v glavnem vse prof. Petkovšek. Kmalu bodo pa tudi izgovornjene slike. Delo bo veljalo okrog 170.000 din.

Društvo je priredilo lani dolgo vrsto predavanj, ki so vzbudila vsa v javnosti velik odmev. Udeležilo se je tudi razstave »Slovenske knjige«. Lani so skušali vzbuditi na pristojnih mestih zanimanje za ustanovitev alpskega muzeja. Ljubljanska občina bi naj zanj prepustila Tivolski grad. Veliko delo je opravil tudi fotoodsek, ki se je udeležil razstave alpskih slik v Beogradu ter dosegel velik uspeh. Kakor vsi odseki sta bila delavna tudi akademski in mladinski odsek. Pod okriljem mladinskega odseka je bilo prirejenih več mladinskih planinskih predavanj.

Gospodarsko poročilo

Gospodarsko poročilo je podal gospodar g. Cesar. Lani je bil obisk planinskih postojank za 1860 obiskovalcev večji. Skupno je planinske domove obiskalo 23.700 obiskovalcev. Nekoliko je porasel tudi obisk inozemskih turistov. Zato je bil tudi dobiček nekoliko večji. Dohodkov je bilo 394.059 din, 30.332 din več kakor predlamskim. Aktiva znašajo 3.866.102 din, prebitke pa 1.319.961 din.

Za nadzorstvo je poročal g. Emerik Ferlinc, da so bile pregledane vse knjige in vse poslovanje odbora in da je vse v najlepšem redu. Zato je predlagal odboru razrešnice.

Značilno za naše razmere je, da se k poročilom društvenih funkcionarjev nihče ni oglasil k besedi. Slednjič je inspektor g. Wester, kakor lani tudi letos ugotovil žalostno dejstvo, da se planinci tako malo zanimajo za delovanje svojega društva in da niti tisti, ki pridejo na občni zbor ne posegajo v debato, da ni od nikoder nobene pobude in nobene kritike. Zahvalil se je v imenu članstva odboru, da je tako požrtvovalno, uspešno in plodonosno deloval.

Sprejet je bil še proračun za leto 1939, ki znaša 537.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Predsednik dr. Pretnar je ob zaključku občnega zbora omenil, da se utegne zgoditi, da bo popustila intenzivnost in požrtvovalnost tudi pri odbornikih in v sekcijah, če bo kazalo članstvo tako malo zanimanja za društveno delovanje.

Umrl je vzoren, ugleden mož

Takega pogreba, kakor ga je imel Jože Janežič, na Bizeljskem že dolgo ni bilo

Brežice, 26. aprila.

V dolini Sotle od Brežic proti Sv. Petru pod Sv. gorami, kakih 12 km od Brežic se pomnožno dviga Janežičevo domovanje. Ne samo znanci in prijatelji, temveč tudi mnogi drugi se prav laskavo izražajo o iskreni gostoljubnosti Janežičeve obitelji. Ko se je pred kakšnimi 20 leti ustanovil na Bizeljskem Sokol, je bil zopet ta prijetni kotiček zbirališče brežičkih in drugih Sokolov, kjer so bili bogato pogosteni, da so potem odhiteli s soustanoviteljcem Janežičem Jožetom st. v Gor. Sušico, kjer je bila slavna ustanovitev bizeljskega Sokola. Pri Janežičevih so bili deležni gostoljubnosti mnogi lovci, gasilci in zastopniki drugih nacionalnih društev, kojih član ozir. vodja je bil Janežič Jože. Ob njegovi izvrstni kapljici so se zapletali v vedno dobro razpoloženim Jožetom v pogovor in v kratkem času dogladi, da so prišli v pravo visoko šolo vinogradništva in sadjarstva. Ob takem razgovoru in pritrkovanju s čašami se prične mešati pojmi, ko si čul imena vseh mogocih vrst vina, trsa in sadja menda prvič v življenju. Res odličnega enologa in pomologa smo imeli v njem. Če smo se pa zapletli z njim v daljši domači razgovor, pa smo čuli marsikatero bridko iz njegovega življenja. Od zore do mraka se je ubijal vse življenje, pa je prišla toča in mraz, ki sta večkrat vzeli vse, samo njegove vere v boljše čase ne. Ze pred leti je odločil Janežič Jože st. breme gospodarskih skrbi na rame svojih dveh sinov, toda žilica mu ni dala miru vse do zadnjega diha in dalje je ril po zemlji, preurejeval, rigolal in sadil. Ves mladosten in poln načrtov je bil kljub svojim 75 letom, ko so zaklopotali klopčoti, ko se je oglasil črček in začele četati preše. Se potlej, ko ga je pred dvema letoma zadela kap, je bil čisto v svojem ljubljenskem idiličnem vinogradu »Rešetarjev«, ki ga je vselej sam nadzoroval in obnavljal z najboljšimi trsi.

Tak je bil naš ljubljani Janežič Jože st. vse do nedelje, 23. 4. m. Njegovo 76 letno plodno življenje, ki je bilo en sam trd in neprekinjen delavnik, pa je prekinila zla usoda in ga iztrgala iz naše sreče. Med tem, ko je bil v razgovoru s svojim sinom Ivanom v domači hiši v Stari vasi

Bizeljsko, mu je od kapi zadet omahnil v naročje in za vedno zatisnil blage oči.

Pokojni Janežič Jože pa ni bil samo umen veleposesnik, gospodar, vinogradnik in sadjar, temveč tudi odlični državljani; vedno smo ga videli v prvih vrstah naših javnih-gospodarskih institucij, tako med vojno kot župana, člana občinskih, cestnih, šolskih in drugih odborov, kot svetovalec, ustanovitelj, vodjo in člana najrazličnejših nacionalnih društev, skratka kot moža vsestranskega zaupanja in ugleda. To njegovo vsestransko udejstvovanje in delovanje pa ni ostalo neopaženo na najvišjem mestu. Blagopokojni kralj Zedinitelj ga je odlikoval z redom sv. Save in Jugoslovenske krone. Svoji ljubi domovini, ki ji je bil vselej zvest sin, je dal 9 dobrih in zavednih državljanov, ki so danes vsi na uglednih mestih.

V torek, 25. t. m. smo spremili pokojnika na njegovi poslednji poti. Na pogreb, ki se je vil iz hiše žalosti proti bizeljskemu pokopališču, so prihiteli njegovi sorodniki, prijatelji in znanci iz bizeljske okolice, Brežic, Celja, Ljubljane, Trbovelj, Maribora, Zagreba in od drugod. V častnem številu so bile zastopane s uniformiranimi moštvom gasilske čete iz Bizeljskega in Kapel z godbo na čelu. Sokolsko društvo iz Bizeljskega, Brežic in St. Petra pod Sv. gorami ter lovci iz vsega srezja. Dalje smo videli v žalnem sprevodu razne nacionalne veljake, pokojnikove prijatelje. Takega pogreba še ni bilo na Bizeljskem, odkar pomnilo najstarejši občani. Ob odprtem grobu so se poslednjič poslovili od pokojnika z izbranimi govori: bizeljski župnik, gg. dr. Vilimek, Trotovšek, Urek Ivan in Pečnik Gustav.

Blagumu pokojniku bomo ohranili časten in trajen spomin.

Iz Ptuja

V zvezi s smrtjo mizarskega pomočnika Ivana Hrenka iz Grajena, ki je postal žrtev fantovskega prepeva, so orožniki aretirali fante Stanka Kokola, Jožeta Kolariča in Antona Jakolčiča, ve iz Grajene ter Josipa Erjavca iz Vumbaha, ker so osumljeni, da so se prepeva udeležili. Vsi so bili prepeljani v Maribor.

25letnica Dramskega društva. Dramsko društvo v Ptuju praznuje letos 25letnico ustanovitve. Dramsko društvo je že pred vojno prav pridno delovalo na kulturnem polju med Slovenci in deluje tudi zdaj. Vsa leta predseduje društvu znani odvetnik g. dr. Ivan Fermevec. Dramsko društvo je pod njegovim predstvom opravilo v tej dolgi dobi veliko kulturno delo, pod katerim okriljem so se zlasti Slovenci pred vojno in med njo zbirali. Proslava se bo vršila z izvirno slovensko igrpisatelja Jurčiča »Deseti brate« v torek 2. maja v mestnem gledališču. Slovenci, napolnimo ta dan naše gledališče do zadnjega kotička in ozirimo se v tem trenutku na pretekla časa, ko nam je bil še edino pribežališče naš Narodni dom, ki danes skoraj bi rekel, sramotno semeva.

vseh pogledih mojstrovina. Godi se v 1. 1919, ko je bila Českoslovaška že svobodna država na svoji svobodni zemlji. Mnogi njeni sinovi legionarji pa so še taval po brezkončnih snežnih stepah Sibirije. Srce jim je napolnila samo ena vroča želja, da bi se vrnil v domovino. Utirali so si pot od naselja do naselja, od železniške postaje do železniške postaje, prodrli so hoteli do Vladivostoka. Revolucionarne ruske gručo so jih smatrali za sovražnika. Konjeniška patrila devetih legionarjev se je na izvidniškem pohodu izgubila. Rusi so jih napadli. Eden izmed legionarjev je težko ranjen, eden je bil mrtev. Patrila se umakne v majhno naselje, se nastani v muškovi kolibi in pošlje kurirja po pomoč. Kurirja med potjo ujamejo in pripravijo napad na patrilo. Legionar Strnad pusti konje brez nadzorstva v hlevu, med tem

mužik prereže konjem žile na nogi. Legionarji so v pasti. Rusi jih napadejo, legionar Strnad se napoti peš proti taborišču svojih tovarišev, da jih obvesti o nevarnosti, v kateri se nahaja patrila. Med tem se odigra tragedija v kolibi. Slovensko junaštvo, ki je junaštvo, čeprav ne agresivno in roparsko, se izkaže. Ko pride pomoč, kajti Strnadu uspe prodrati v mrazu in metehu do legionarskega taborišča, je v kolibi živ samo še en legionar, drugi je težko ranjen. Ljubezen do domovine in požrtvovalno tovarištvo zmaga. Ob koncu vidimo pohod českoslovaške vojske. Človek ne ve, ali bi se zjokal, ali bi navdušeno ploskal. V tolažbo mu je pa to, da je tudi Slovan junak, na svoj način junak in pripravljen na največje žrtve, če so potrebne za svobodo.

Otvoritev umetniške sezone v Jakopičevem paviljonu

Prvič bo razstavil svoja dela slikar Tine Gorjup — Nova dela slikarice Bore Remec

Tine Gorjup: Mala Bredica in njen medo

Ljubljana, 29. aprila. S posebnim veseljem sprejme naša javnost naznanila o novih umetniških razstavah.

Bora Remec: Bodeče rože

vah v Jakopičevem paviljonu. Lanska sezona umetniških razstav je bila izredno

Iz Kranja

Koncert APZ v Narodnem domu 3. maja ob pol 9. zvečer bo v Kranju največja družabna in kulturna prireditev. Akademski pevski zbor v Ljubljani bo poleg svojega prvotnega petja pokazal del zgođovine našega glasbenega ustvarjanja, razvoja in glasbene kulture sploh v dobi slovenskega narodnega prepoveda. Ta doba, ki je dala tudi pesmi svoj poudarek, bo zaživela pred nami še posebno živo ob »Hercegovski«, v katero je položeno hotelje, volja in narodova borbenost. Večera, ki nam bo nudil najpopolnejšo pevsko umetnost APZ in dela narodovih tvorcev, ki smo jim dolžni vse spoštovanje in časten spomin, ne sme in ne more zamuditi nihče, ki se zaveda kulturne pomembnosti dogodka.

Igralci sokolskega društva v Stražišču priredijo jutri ob 20. v Sokolskem domu v Stražišču zaključno predstavitev v tej sezoni. Igrali bodo Alojzija Jirskega dramo v 3 dejanjih »Oče«. Občinstvu predstavijo toplotno pripravljeno. Cene običajne.

Društvo sadjarjev in vrtnarjev bo imelo svoj redni sestanek v nedeljo 30. t. m. ob 9. depoldne v poslopju stare ljudske šole.

Udruženje četnikov pododbor Ljubljana sklicuje informativni sestanek za drevi ob 20. v posvetovalnici v Narodnem domu. Vsi narodno zavedni so na sestanku vljudno vabljeni.

Telovadni nastop dijakinj in dijakov drž. realne gimnazije, ki bi se moral vršiti v petek na gimn. dvorišču, je bil zaradi dežja oviran in so nastopili posamezni oddelki v skrajnem številu v telovadnici. Prireditve je posetilo številno občinstvo zlasti stari, kajti telovadnemu nastopu je sledil sestanek stascev in profesorjev.

Lov za tatovi. V četrtek popoldne sta prišla v trgovino Ovcjak v Layerjevi ulici št. 6 dva mlada moška, ki sta zahtevala klubok in se zanimala tudi za nogavice. Ko se je gospa, ki jima je stregla, za trenutek odvrnila, sta mlada gospoda že pobasala s pulta klubok in 7 parov nogavic. Gospa je takoj opazila tatvino in skušala zastaviti izhod, obenem je pa zaklicala služkinji, naj pokliče policijo. Tedaj sta jo pa mladeniča pobrala in ker so jima že sledili stražniki, sta stekla po Poti na kolodvor in da si skrajšata pot sta se izognila stopnicam, preskočila zidano ograjo in se spustila po bregu na Staro cesto, kjer pa je stražnik že enega dohitel in ga prijel. Zanimivemu lovu je sledilo mnogo radovednežev. Pri zaslišanju se je izkazalo, da je prijeli tat policiji že dobro znani mladecletnik, ki je v času evharističnega kongresa v Ljubljani organiziral in vodil številno, sprotno žeparsko tolpo in ki se je za svoje podvige že odgaljal v poboljševalnici za mlajše mlade.

pestra in zanimiva. Razstava je sledila razstavi, lahko smo ugotovili, da naša mlada generacija napreduje v vseh panogah likovne umetnosti. Mlada slovenska umetniška generacija se je uveljavila nad vse častno in vzbudila veliko upanje. Kljub času, ki ustvarjanju kulturnih dobrin ni kdove kako naklonjen, imamo Slovenci v likovni umetnosti mlado generacijo, ki resno išče lepoto in se zaveda, da je doba samovoljnosti, ekstremov in dilematizma ter pustolovstva v umetnosti premagana in da more zmagati samo nadarjenost, ki se združuje z znanjem in marljivostjo. Z izredno avtokritiko in z izredno tenko vestjo glede odgovornosti do sebe in do javnosti se naša mlada generacija uveljavlja v likovni umetnosti. To je dejstvo, ki nam je vrnilo vero v ustvarjalne sposobnosti mladine in v narod, iz katerega izhaja.

Jutri ob 11. uri bo letošnja sezona razstav v Jakopičevem paviljonu odprta z razstavo del treh umetnikov, med katerimi se bo prvič predstavil javnosti akademski slikar Tine Gorjup. Z njim bo razstavila svoja nova dela akademskega slikarica Bora Remec, kot gost bo pa razstavila gospa Nora Lavrin, po rodu Angležinja, žena znanega esejista in v Angliji delujočega kritika in profesorja Janka Lavrina.

Tine Gorjup je študiral slikarsko akademijo v Zagrebu. Bil je učenec profesorja Babića. Razstavil bo 50 del, in sicer 25 oljnatih slik in 25 grafik. Kakor njegova generacija išče tudi Tine Gorjup predvsem lepoto ter ga ne mikajo estetične doktrine. Solidno je njegovo tehnično znanje. Razstavlja sicer javno prvič, a nekaj njegovih uspešnih del smo videli že razstavljenih v izložbah. Nekaj jih je tudi že v zasebnih zbirkah. Mislimo, da bodo njegovi otroški portreti vzbudili prijetno presenečenje, močan pa je tudi v grafiki.

Bora Remec je študiral na slikarski akademiji v Zagrebu pri prof. Beciću. Razstavila je že v Ljubljani, v Zagrebu, Beogradu, Mariboru, Bukarešti in v Pragi. Dosegla je uspeh že tedaj, ko je prvič razstavila. Občudovali smo njeno oblikovalno moč in izredno subtilno občutenje predmeta. Tudi Bora Remec bo razstavila okrog 50 oljnatih slik in grafik. Prvič bo javnosti pokazala večje število grafik.

Nora Lavrin je v Angliji priznana umetnica. Tudi v Ljubljani je že razstavila pred leti svojo grafiko. Razstavo bo otvoril prof. Ivan Vavpotič. Tine Gorjup in Bora Remec sta člana umetniškega kluba »Lada«.

doletnike. Tudi njegov tovariš, s katerim sta prišla poskusit srečo v Kranj je mladoletnik. Temu se je zaenkrat posrečilo pobegniti policiji. Ker je verjetno, da je pobegnil ostal v Kranju ali okolici, opozarjamo prebivalstvo k previdnosti. Z aretacijo sta bila razkrinkana dva nevarna umovnika, ki sta poskušala srečo takoj po prihodu vlaka iz Ljubljane, a so ju zaradi prevelike podjetnosti tudi kmalu prijeli.

Zanimiva nogometna tekma. Jutri ob 15.30 bo ena najbolj napetih tekem, kar smo jih zadnje čase videli v Kranju. Obe moštvi SK Kranj in ISSK Maribor sta odlično pripravljene. Naše moštvo moramo podpreti s čim večjo udeležbo na tekmi. Eventualno slabo vreme ne sme biti vzrok, da ne bi posetili in videli domače enajstorce, ki bo verjetno oprala zadnji neuspeh v Mariboru.

Kako globoko se lahko potopimo

Z modernimi potapljaškimi napravami lahko dosežemo v morju blizu 1000 m globine. Z izpopolnitvijo priprav, ki naj bi vzdržale večji pritisk, se bo pa mogel človek spustiti še globlje. Nasprotno se pa navadni potapljači brez posebnih pripomočkov ne morejo spustiti globoko. Ta globina se da po dr. Robertu Süsterju izračunati na podlagi tega, da obdrža človeška pljuča tudi pri največjem izdihu in sebi vedno še liter zraka, če pa potegnemo vase sake kolikor moremo, je v pljučih štiri in pol litra zraka. Liter zraka je baje meja, ki ne sme biti prekoračena, če noče potapljač čutiti posledic. To stanje, v katerem ima potapljač v pljučih liter zraka, čeprav ga je pred potapljanjem nabral polna pljuča, nastopi v globini 35 metrov. Takrat je potapljač pod pritiskom 4 in pol atmosfer. To je pritisk zraka in 35 m visokega stebra vode skupaj.

Zrak v potapljačevih pljučih zmanjša s tem pritiskom svoj obseg od štirih in pol na en liter. V večji globini bi bil zrak v pljučih tako stlačen, da bi nastal v njih neznošen občutek praznoti in pomanjkanja zraka, čeprav je v takem zraku še precej kisika. Dejanski položaj to potrjuje. Največja globina, ki so jo nogi potapljači kdaj dosegli, se giblje res okoli 35 m in noben potapljač ni v tej globini zdržal več kakor nekaj sekund. Dr. Stigler tudi pravi, da je bil najdaljši opazovani čas, kolikor je človek vzdržal pod vodo 3 minute 45 sekund. Ta čas je dosegel potapljač, ki se je produciral s svojo umetnostjo pred gledalci na odru. Gledalci so strmeli nad tem, da je potapljač tudi jedel in pil iz otroške steklenice. Potapljač je pa sam izjavil, da mu je to pomagalo, da je vzdržal tako dolgo pod vodo.

OBIŠČITE POSTOJNSKO JAMO

PRI TRSTU IN OPATIJI (ITALIJA)
ODPRTA VSE LETO.

Pojasnila: ENIT, Beograd, Terazije 16 in pri vseh uradih »PUTNIKA«.

DNEVNE VESTI

V ponedeljek 1. maja tiškarne ne delajo. Zato izide prihodnja številka „Slovenskega Naroda“ šele v torek.

— Dravska banovina je lani izvozila nad 21 milijonov kg jabolok. Po podatkih Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine je dravska banovina lani izvozila 21.172.583 kg jabolok, približno tretjino več kakor vse druge banovine, ki so izvozile le 14.343.562 kg jabolok. Te številke jasno dokazujejo, kako velikega pomena je sadjarstvo za naše gospodarstvo ter da zasluži največjo podporo za svoj nadaljnji razvoj na pristojnih mestih.

— Konferenca javnih borz dela. Osrednja uprava za posredovanje dela, ki spada pod ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje, sklicuje za 6. maja v Zagrebu konferenco vseh borz dela. Konferenci bodo prisostvovali predstavniki in šefi oblastnih odborov s tajniki delavskih in delodajalskih zbornic iz Beograda, Zagreba, Splita, Ljubljane, Novoga Sada in Sarajeva. Na dnevnem redu je določitev delegatov samouprave in osrednje uprave in revizije, ali so bile zadnje volitve članov samouprave pravilne.

— Proti premetitvi »Subotičke železniške direkcije«. Subotički mestni svet je imel včeraj sejo, na kateri je bilo sklenjeno poslati v imenu mestnega sveta in vseh gospodarskih ustanov vladni spomenico z zahtevno, naj ostane železniška direkcija v Subotici, ker je velikega gospodarskega pomena za mesto.

— Šibenik dobi trgovsko akademijo. V amandmaju finančnega zakona za prihodnje leto je predvidena preureditev trgovske šole v Šibeniku in Trgovsko akademijo. S prihodnjim šolskim letom bo odprta prvi razred nove akademije, obenem se pa zapre prvi razred trgovske šole, ki bo sploh odpravljen.

— Izpiti za zidarske, tesarske, kamnoseške in studenčarske mojstre. Zbornica za TOI v Ljubljani objavlja, da se bodo vršili izpiti za zidarske, tesarske, kamnoseške in studenčarske mojstre v mesecu maju t. l. pred binkoštnimi. Kandidati naj vložijo svoje prijave k izpitu na zbornico po pristojnih obrtnih združenjih najkasneje do 4. maja t. l. Vsak kandidat bo nato o pristupitvi k izpitu in točnem terminu izpita obveščen s posebnim obvestilom. Do zgoraj označenega roka naj pošljejo svoje prijave tudi kandidati, ki želijo delati predhodni izpit o obči izobrazbi in znanju iz navedenih strok.

„VZORNI SOPROG“

HEINZ RUHMANN in

„VAMPIR LONDONA“

danes ob 20. uri, v nedeljo ob 14.30,

17.30 in 20.30 uri

KINO MOSTE

— Samomor prof. Umberta Girometa. V Splitu si je v četrtki v trenutni duševni zmedenosti končal življenje prof. Umberto Girometa, kustos Prirodoslovnega muzeja, predsednik Hrvatskega planinskega društva, podružnica Mosor, ugleden javni delavec in vzgojitelj mladine. Vest o njegovi tragični smrti je globoko pretresala vse, ki so ga poznali in cenili njegovo delo. Razen Prirodoslovnega muzeja je ustanovil v Splitu tudi živalski vrt. Mnogo je tudi delal na raziskavanju kraških krajev Dalmacije. Našli so ga okrvavljenega na vrhu Marjana. Imel je prezeznega žile. V poslovnem pismu pravi, da naj ga pokopljejo na pokopališču v Lovrincu in sicer v preprosti krsti. Denar za pogreb naj da mestno poglavarstvo kot delo povračilo za tisto, kar je daroval mestni občini on.

Enkrat za poskus, potem pa za vselej kupujte kavo in špecerijo pri

MOTOHU

LJUBLJANA

— Stroga kontrola poslovanja z devizami in valutami. Po znanih aferah s tihojstvom valut in deviz v inozemstvo je Narodna banka ukrenila vse potrebno, da to ne bo več mogoče. Med drugim so postavljeni kontrolni organi v vlakih, vozcih proti meji. Ti organi kontrolirajo kako se prodajajo tuja plačilna sredstva potnikom. Narodna banka je vzela dovoljenja za trgovino z valutami in za menjalske posle vsem tistim, ki se niso držali predpisov, ali pa so jih namenoma kršili. Kot najnovejši ukrep pa zahteva Narodna banka podatke od denarnih zavodov, pooblaščenih za devizne in valutne posle, da ji javijo imena in naslove uradnikov, ki so jim ti posli poverjeni. Končno se pripravljajo poseben zakon o kazenskih sankcijah proti onim, ki bi kršili devizni pravilnik.

— Novo poslovanje našega poslatništva v Berlinu. Ob dograditvi novega poslopija našega poslatništva v Berlinu je bila v četrtki pripravljena zakuska ob prisotnosti našega poslanika dr. Ondriča, članov našega poslatništva, generalnega konzula Schuberta, zastopnikov nemškega vojnega ministra in drugih visokih gostov.

— Monumentalen Meštrovičev spomenik rumunskemu kralju Karolu I. Naš sloveči kipar Ivan Meštrovič je dovršil novo reprezentativno in monumentalno umetnino, grandiozni spomenik pokojnemu rumunskemu kralju Karolu I. V četrtki je umetnik dovršil zadnja dela na spomeniku. Spomenik je visok 6,50 m in predstavlja pokojnega rumunskega kralja na konju. Vse dele spravi v dva vagona, ker tehta spomenik okrog 10 ton. Svečano odkritje spomenika bo 9. maja v Bukarešti na enem najlepših trgov. Prisostvoval mu bo najbrže tudi Meštrovič sam.

— Potuje s parničarji Dubrovačke plovnice. Od aprila dalje obratuje Dubrovačka plovnica na progi Sušak-Dubrovnik vsako sredo in soboto z odhodom s Sušaka ob 16. in s prihodom v Dubrovnik

ob četrtkih oziroma nedeljah ob 18.30. Ker so parniki Dubrovačke plovnice priznani udobni, je potovanje z njimi res pravi užitek! Kadar se odločite za odhodi ob morju ali za pot v Dubrovnik, potujte ob sredah in sobotah, ko vozijo parniki Dubrovačke plovnice.

— Važna odločba kasacijskega sodišča. OUZD v Skoplju je tožil pri sreskem sodišču nekoga hotelirja, ker ni plačal prispevka za delavsko zavarovanje. Okrožno sodišče v Ohridu je pa razveljavilo razsodbo sreskega sodišča z motivacijo, da so spori po § 10, 11. in 42. zakona o zavarovanju delavcev izzeti iz sodne oblasti rednih sodišč. Prispevki se izterjajo administrativnim putem preko lastnih organov okrožnih uradov. Odločbo okrožnega sodišča je kasacija potrdila.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 34. z dne 29. t. m. objavlja finančni zakon za leto 1939-40, pravilnik o ustanovitvi sadjarskih okolišev za načrtno pospeševanje sadjarstva, seznam naslovov za uradni brzojavni promet, popravek v proračunu mestne občine Celjske za l. 1939-40 in razne objave iz »Službenih novic«.

— St. Vid nad Ljubljano. Vse Ljubljance, ki so po prijetnem izletu v St. Vid hočejo od srca nasmejati opozarjamo, da priredi »Vzajemnost« veseloigro »Zadrega nad zadrego«. Igra bo v nedeljo 30. t. m. ob 8. uri zvečer pri g. Kratky. Marsikomu je igra gotovo znana iz ljubljanskega gledališča in vsak, ki jo je že videl, si jo želi še enkrat videti.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo, zmeroma toplo vreme, ponekod bo deževalo. Včeraj je nekoliko deževalo v Ljubljani, Mariboru na Visu in Rabu. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu in Splitu 27, v Kumboru 25, v Sarajevu 23, v Zagrebu 22, v Mariboru 20,5, v Dubrovniku 20, v Ljubljani in na Rabu 17, na Visu 14. Davi je kazal barometer v Ljubljani 1762, temperatura je znašala 11,0.

— Tragična smrt tik pred »vabo«. V Surduku blizu Mitrovice se je pripetila v četrtki težka nesreča. 18-letni Lazar Dukić se je peljal s svojo sestro, bratom in prijateljem v kočli. Fant se je hotel te dni oženiti. Njegov brat je rekel prijatelju naj pripravi flobertovko, da bi v znak radosti streljali. Dukićev prijatelj je hotel z nožem potegniti iz flobertovke naboj. Naenkrat se je flobertovka sprožila in krogla je zadela mladega Dukića, ki je bil takoj mrtev.

— Napaden kolesar. Prednočnim so neznanci napadli na šmarnski cesti blizu Hrastja Stefana Rencija iz Ljubljane. Rencija so dvakrat podirli na tla, vendar jim je slednjič pobegnil, pustivši svoje kolo znanke »Phänomen« in aktivno na robu ceste. Napadalcu so kolo nekaj odpejli in se tudi sami porazgubili. Napad preiskujejo vsevi orožniki.

— Krava ga je pobodla. V bolnico so prepeljali 17letnega hlapca Antona Jereba iz Petkoveca pri Rovtavih v logaškem okraju. Jereba je doma v hlevu pobodila krava, ki ga je pahnila s tako silo v zid, da mu je počela lobanja.

Rokavice, nogavice, Karničnik, Nebotičnik

Iz Ljubljane

— Iz Inšpektor Ivan Korun 50-letnik. V krogu svoje družine in v družbi svojih tovarišev bo dr. Korun slavil 50 letnico rojstva inšpektor pošte direktorje g. Ivan Korun. Jubilant je bil rojen v Trnavi na Gornjskem v Savinjski dolini in je prišel uradniško kariero pri pošti direktorji v Celovcu. Takoj po prevratu je nastopil mesto pri novoosnovani pošti direktorji v Ljubljani in posvetil vse svoje zmožnosti organizaciji računsko-kontrolne službe. Kot izredno verziran knjigovodja je spravi v red knjigovodstvo pošte direktorje, ki mu načeluje še sedaj. Jubilant je bil zmerom naprednega prepričanja in je pred leti tudi deloval v občinskem odboru na Viču. Cestitkam njegovih prijateljev se pridružujemo tudi mi in mu želimo: še na mnoga leta!

— Iz Vzorni »sprog«. Opozarjamo vse žene in neveste ter vse moške in fante, da si ogledajo nepozabno in duhovito burko »Vzorni sprog«, ki ravnokar teče v našem priljubljenem kinu Moste. Žene, neveste, soprogi, fante, ako se hočete kdaj kaj naučiti in poleg tega še od srca nasmejati, ogledajte si ta film, v katerem nastopa kralj humoristov, slavni Heinz Rühmann, nepozabni »Neustrašeni ženin« in iz našega filma »13 stolov«, pri katerih filmih ste se pri nas nasmejali do solz. Kot drugi film teče veliki kriminalni roman »Vampir Londona«, za kateri film se je pred kratkim zanimala vsa Ljubljana. Ker sta oba filma res vsebinsko dobra, zabavna in razveseljujoča, priporočamo Ljubljancem, da si jih ogledajo za mal denar v kinu »Moste«, ki zadnje čase predvaja res vsebinsko najboljše filme. Filma sta na sporedu do ponedeljka.

— Iz Spargije dobite v gostini »Kmeti Stara šola« v Šiški, nasproti policije. 240-n.

— Predavanje »Vseučiliškega profesorja dr. Leonida Pitamica v Zagrebu. Prosvetni odtok društva »Narodni dom« v Zagrebu, katerega tvorijo občinski vseh slovenskih prosvetnih in akademskih društev v Zagrebu, si je postavil kot glavno nalogo poglabitev kulturnih zvez med Zagrebom in Ljubljano v evropsko medsebojnega učenja. Na prošnjo društva predvaja naš odlični znanstvenik g. prof. dr. Leonid Pitamic, bivši kr. poslanik v Washingtonu o temi »Pretni odnosi med državo in narodom v USA« v torek 2. maja ob 20 v dvorani tukajšnjega Ljudskega vseučilišča, Maruličev trg.

— Iz Koncertni nastop ljubljanskih srednjih sol in državne učiteljske šole. Stare, sorodnike in prijatelje naše srednješolske mladine ponovno opozarjamo na koncertni pevski nastop ljubljanskih srednjih sol in državne učiteljske šole. Polnoma so svojo udeležbo, da cenimo delo in idejna stremiljenja naše mladine, ki je letos obr-

Krasen češki film — blesteč primer slovenske filmske umetnosti! Danes premiera!

Legendarno herojstvo čeških legionarjev, ki so na hekatombah padlih borcev, požrtvovalnih junakov, zgradili svojo samostojno državo!

Zd. Stepanek, I. Vojsa Juray, Ferd. Hart, V. Ržepa

KINO UNION — TEL. 22-21

IZGUBLJENA PATROLA

Po FR. LANGERJEVI odrski drami »KONJENIŠKA PATROLA« (»Jizny hltka«) Vsa slovenska čuteč, vsak, ki veruje v zmago slovanstva, si bo ogledal to krasno češko filmsko umetnino!

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, v nedeljo pa ob 10.30 (po znižanih cenah) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri

Najmočnejši francoski film sezije

Predstave v nedeljo ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri!

Zakonolom

po znani drami »La vierge folle« od Henryja Bataillea. — Sijajni dramski igralci Victor Francen, Juliette Faber in Annie Ducaux, znana iz filma »Ječa brez rešetk« in »Grehe«

FESTIVAL LEPOTE

KINO SLOGA, tel. 27-30, ob 16., 19. in 21. II. del olimpijskega filma

Lani Rieftanstalove

Simfonija lepote sportnih tekmovalcev za čast in slavo mladine vsega sveta. Predstave jutri v nedeljo ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri!

Igra je vestno nastudirana in lepo opremljena. Režijo vodi ga. Polonca Juvanov. V glavnih vlogah nastopajo: Bučarjeva, Grgurevičeva, Mlekuseva, Battelino, Moser. V ostalih vlogah sodeluje ves ansambl.

— Iz Koncert angleške glasbe. Prihodnji petek bomo imeli v Ljubljani v koncertni dvorani dva znamenita angleška umetnika. Prvič bosta koncertirala v našem mestu slavna mezzosopranistka Astra Desmond in pianist Clifford Curzon, ki uživa v vsej Evropi sloves enega najboljših sodobnih pianistov sploh. Oba umetnika prinašata po večini angleški koncertni spored, deloma pa tudi skladbe drugih svetovnih avtorjev. Koncert bo 5. maja ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani, vstopnice pa od ponedeljka dalje v knjigarni Glasbene Matice.

— Iz V okviru socialno ekonomskega instituta v Ljubljani bo predaval v četrtki, 4. maja ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, Miklošičeva 22. univ. prof. g. ing. arh. Ivan Vurnik o temi: »Slovenska vas — jutrie«. Predavanje bodo spremljale slikopisne slike.

Avtomobilska in motociklistična ocenjevalna vožnja

Jutri dopoldne bo po 12 letih v Sloveniji zopet avtomobilska sportna prireditve

Ljubljana, 29. aprila. Po dolgem premoru so se zopet pojavili naši avtomobilski športniki, ki se bodo v nedeljo udeležili ocenjevalne vožnje na Gorenjsko, ki jo priredi Avtomobilski klub. Naši motoristi in brez dvoma tudi ostala javnost se spominja znamenitih avtomobilskih dirk, ki jih je prirejal naš Avtomobilski klub leta 1923 do 1926 in ki so bile tedaj svojevrsna senzacija za naše ljudi.

Prva taka prireditev je bila hitrostna dirka na Logaških rida pri Vrhniki, za katero se je prijavilo tedaj 19 avtomobilov in 26 motociklov. Prvo avtomobilsko nagrado je bil dosegel Jurca na predelnem Fordu s časom 6:9.8 na 6 km progi, kar pomeni brez dvoma odlični rezultat. Med motociklisti sta bila prva g. Rado Hribar in g. Barčič. Ostali dve prireditvi sta bili I. in II. gorska dirka na Ljubelj, ki sta pa imeli že mednarodni značaj. Svojevrsna posebnost prve ljubeljske dirke je bila kategorizacija vozil po nabavnih cenah in ne po vsebini cilindrov, kar bi po današnjih športno-tehničnih vidikih bilo gotovo nemogoče.

Med našim tedanjim občinstvom je vladalo za te prireditve izredno zanimanje in je bila dirkalna proga v vsej svoji 10 km dolžini gotovo obrobena z gledalci od blizu in daleč.

Jutrinjska prireditev bo ocenjevalna vožnja za motocikle in avtomobile. Posebnost te prireditve je, da prevozi vozač določeno progo s konstantno hitrostjo, kar bodo kontrolirale na določenih delih proge posebne komisije, ki ugotovijo čas prihoda za vsako posamezno vozilo in to vpišejo v posebne kontrolne listke. Hitrost se giblje v mejah cestno-polijskih predpisov ter je vnaprej določena za vsako kategorijo posebej.

V razliko od dirk, pri katerih je poleg stroja odločilna predvsem fizična nastojenost vozača, je pri ocenjevalni vožnji zahtevana večja mnogostranost, ker temelji uspeh zlasti na inteligenci tekmovalca, ki

si mora za vsak del proge sam izračunati točen čas prihoda na kontrolo po predpisani hitrosti in mora predvsem smotno voziti.

Start bo ob 7.30 na Bleiweisovi cesti pred Narodnim domom, prav tam bo tudi cilj približno ob pol 12. uri. Startali bodo v razporedni eni minuti, najprej motociklisti, nato še avtomobilisti.

Zanimivo bo, da bodo pri tej prireditvi startale tudi posebne avtomobilske in motociklistične ekipe, ki se bodo ocenile v skupini in posamezno. Proga gre iz Ljubljane do Kranja—Tržica—Jesenice—Kranja—Skočje Loke in nazaj do Ljubljane. Dolžina proge je 142 km ter se je mora vsak udeleženec točno držati, sicer ga diskvalificirajo. Za vsako minuto zamude ali predčasnega prihoda se vozač kaznuje z dvema kazenskima točkama. Zmaga pa oni, ki ima najmanj kazenskih točk.

Ugodno je tudi spremenjen razpis, ker bo lahko v vsakem avtomobilu več oseb in ne samo 2, kakor je bilo prvotno določeno. Tekmovalci bodo ob vsakem vremenu.

Uspeh prireditve bodo objavili popoldne na deski pred kazino in pred kavarno Emono.

Složen nastop naših motociklistov in avtomobilistov na skupni prireditvi je brez dvoma velikega pomena za motoristični sport — ampak biti mora tudi posebna manifestacija naše motorizirane sile v čast, ko je državna bramba odvisna tudi od motorjev.

Prireditelj prosi občinstvo, da se pokorava rediteljem na startu in cilju — zlasti prosi vse uporabnike cest na progi, da se najstrožje drže cestnih predpisov in ne zavirajo poteka prireditve.

Avtomobilski klub javlja vsem udeležencem ocenjevalne vožnje, da bo jutri ob pol 21. v klubskih prostorih, Kongresni trg 1/I. razglasitev rezultatov ocenjevalne vožnje ter razdelitev nagrad z družabnim večerom.

Kralj beračev umrl

Po varšavskih ulicah se je pomikal oni dan čuden žalni sprevod. Za mrtvaškim vozom je šla dolga vrsta beračev v raztrganih oblekah. Spremljali so na zadnji poti svojega »kralja« Przesyla. Kralj beračev se je zgrudil pred dnevi na glavni cesti v Varšavi in med prevozom v bolnico je umrl. V njegovih capah je našla policija 2000 zlotov v gotovini in več hranilnih knjižic.

Przesyl je imel za seboj burno življenje. Kot potepuh je prepotoval vsa Evropa in pred leti se je naselil v Pragi, kjer je ustanovil v neki kleti »visoko beraško šolo«. Praška policija je pa delovanje te šole preprečila in njegova ustanovitve izgnala. Potem se je naselil Przesyl v raju beračev v znanem romarskem mestu Čenstohovi na Poljskem, kjer se je preživljal s tem, da je zlagal pobožne pesmi in pisal beraška pisma, ki jih je drago prodajal poljskim beračem. Star je bil 87 let.

Posebna vrsta irske antologije

Pri Mac Millanu je izdal M. J. Mac Manus svojevrsno knjigo o Irski »Irish Cavalade«. Da bi seznanil čitatelje z Irsko in značajem njenega prebivalstva je segel po novi delovni metodi. Izpustil je zgodovinske podatke in vse sentimentalnosti, namestu njih si je pa izbral razne drobne epizode in kurioznosti od najstarejših časov irske zgodovine do kraljice Viktorije. Avtor omenja dogodke, ko se je kraljica Viktorija na Irskem resnično zabavala, na drugem mestu govori o tolovajih, ki so ga obesili, pa je prišel po smrti v gledališče v Corcu in nagnal mnogo strahu občinstvu. Priporočamo tudi o duhovniku, ki je pridigoval tako dobro, da je dosegel zbirka v

Tako dobro je kuhinjska čokolada Mirim, da jo najraje jem kar z obema rokama.

cerkvi za eno pridigo 1000 funtov. Na drugem mestu pripoveduje o 94letnem Ircu, ki se je oženil z 19letnim dekletom in imel z njo sina. Pripoveduje tudi o založniku, ki je dal Thomasu Mooreu za pesem 300 funtov. O ostalih Irlih, ki so bili tako temeljito podobni sedanjim, priča v knjigi spomin na irskega častnika, ki je pisal podkralju v pismu: Ne čudite se ekscentričnosti, pri nas smo vsi na vse pripravljene tako temeljito, da prav zdaj, ko vam pišem, držim v eni roki pištolo, v drugi pa sabljo.

Takih kratkočasnih zgodbic je v knjigi mnogo. Antologija v taki obliki je res nekaj posebnega.

Skrivnostno jezero

V Ivreo v Italiji je prispela skupina učenjakov, ki hoče preiskati nenavaden naravni pojav. V bližini mesta je jezero S. Rio, ki se njegova voda večkrat v nekoliko urah spremeni od žarečega modrega v žareč rdečo. Pri tem je videti, kakor da se je voda zgostila. Domnevajo, da grede za spremembe barve na račun kakšne dotok neznane vrste alg.

Dva magistratna uradnika oproščena

Sodišče se je prepričalo, da ni zadostnih dokazov za obsojbo — Prihodni mesec zadnji magistratni proces

Ljubljana, 29. aprila. Včeraj sta se pred sodniki malega kazenskega senata zagovarjala magistratna uradnika Rudolf Juvan in Matko Miklavčič. V pestri vrsti procesov, ki so bili posledica »čiščenja« na magistratu, je bil včerajšnji proces predzadnji. Obstoja samo še obtožba proti magistratnemu uradniku Alojzu Sedeju in dnevnikačari Mariji Gratznerji, ki bo prišla v teku prihodnjega meseca na vrsto.

Državno tožilstvo je obdolžilo Rudolfa Juvana, da je v dveh primerih kot vodja delavskega oddelka socialopolitičnega urada mestne občine opustil odjavo zaposlitve pri mestni vrtnarji v Ljubljani na račun bednostnega fonda. S tem je kot državni uslužbenec vstavljal v uradne spise nekaj neresničnih. Miklavčiču Matku pa je obtožnica očitala, da je kot uradnik socialopolitičnega urada izdelal in vložil v kartoteko osebe, ki so prejemale pri tem uradu podpore, kartotečni tablici dveh podpirancev, ki ju sploh ni bilo, da bi na ta način prišel sam ali kdo drugi do nakazane podpore. Juvan naj bi zakrivil dvakrat prestopke zoper uradne dolžnosti, Miklavčič pa dvakrat zločinstvo zoper uradno dolžnost po § 397-II k. z.

Mestna občina je iz bednostnega fonda podpirala brezposelne tudi na ta način, da jih je zaposlila pri javnih delih. Upravo teh del je vodil I. 1935. Rudolf Juvan. Tako zaposlene ljudi je vrtnarja vodila v tedenskih mezdah polah, imenovanih tedenski izkazji. Zaposleni delavci so bili tako dolgo zaposleni v mezdah polah, dokler ni Juvan, ali njemu podrejena Miloš Marzdošek in Marija Gratzner, javili, da je delavec odpusten. Pri reviziji poslovanja mestnega socialopolitičnega urada I. 1936. in I. 1937. se je ugotovilo, da so bili nekateri delavci zapisani v tedenskih izkazjih tudi v času, v katerem v resnici niso bili zaposleni. Tako izkazovanje v tedenskih izkazjih se je po dolgi preiskavi in po obširnih posvetovalah moglo ugotoviti kon-

čno le za dve osebi, in sicer za dninarja Simona Galjota in za delavca Otona Bolho. Rudolf Juvan je od početka zatrjeval, da si ni prilačil niti pare iz blagajne in da je odjava dveh delavcev izostala po pomoti. Ker je bil denar za Galjota že nakazan je odredil, da se s tem denarjem krijejo razne potrebe za pisarno. Glede Otona Bolha je bil Juvan trdil, da Bolha sploh ni bil zaposlen tako, kakor je izkazano v mezdah polah. Obtožnica sama je dopustila možnost, da sta si za Bolho nakazani denar morebiti prilačila Marzdošek ali Gratznerjeva, zato je obtožnica obtožila Juvana samo zaradi prestopka po § 397-I k. z.

Matko Miklavčiča je bil uradnik v oddelku socialopolitičnega urada, ki je nakazoval podpore v gotovini ali v blagu. Podpiranci so bili vpisani v posebne izkaznice iz lepence, katere so bile vložene v kartoteko. Pri reviziji poslovanja mestnega socialopolitičnega urada se je ugotovilo, da dva podpiranca, ki sta imela svojo izkaznico v kartoteki, sploh ne obstojata. Ta dva sta bila torej fingirana, zaključuje obtožnica. In v uradnih spisih ju je moral fingirati samo osumljenec Miklavčič. Ker se je ugotovilo, da so tudi uradniki sami dvigali podpore za podpirance, je moglo, je trdila obtožnica, da je vsaj v nekaterih primerih tudi Miklavčič to storil. V takih primerih bi se dejanju, ki je pod obtožbo, pridružil se dejanje prevare in naprave lažnih listin. Ker se pa to ne da dokazati, se je obtožba omejila le na zločinstvo po § 379-II k. z. Tudi Miklavčič se je zagovarjal, da se ne čuti krivega in da si ni nikoli prilačil niti pare.

Po zaslišanju priči in izvedencih je državni tožilec vztrajal pri obtožbi, senat pa je po kratkem posvetovalnem razsodil, da se Rudolf Juvan in Matko Miklavčič oproščata krivde in kazni zaradi pomanjkanja dokazov o krivdi.

Pred novo sezono v Slatini Radencih

Radenci, 28. aprila. S. 1. majem se prične letošnja sezona v svetovnoznamenem zdravilišču na obronku Slovenskih goric, v Slatini Radencih. Zdravilišča uprava je s svojim obsejnim aparatom pod spretnim vodstvom sedanjega lastnika dr. Ante Šarida še v rani spomladi pričela z vsemi potrebnimi pripravi za sprejem letošnjih gostov, pa tudi z ureditvijo obsejnih parkov. V spozrazumu z občinsko upravo in cestnim odбором dokončava zadnja dela z zapiravanjem ogromnega obsejnega jarka, ki postaja proti gostilni Domajno ter osušenjem tega prostora, ki je bil pravica zalega nadležnih komarjev. Ta prostor bo spremenjen v lep park in bo tako prejšnji zdraviliški park na levi strani banovinske ceste znatno razširjen. Ker bo potem takem vodila sedanja banovinska cesta I. reda tako rekoč skozi središče parka, bi bilo pač nujno potrebno, da bi se ta cesta asfaltirala in sicer od šolskega poslopja mimo postaje skozi zdraviliški park onstran do gostilne Jurkovič, da ne bi bilo ob velikem poletnem prometu toliko prahu, ki se kot oblaki dima dviga nad obsejnim in lepo urejenim zdraviliškim parkom.

Železobetonski most v Rajhenburgu dograjen

Novi most je bil izročen prometu že v sredo 26. t. m.

Brežice, 28. aprila. Že lanske jesen smo obširno poročali, da je tehnični oddelek banke uprave pričel graditi 20. septembra železobetonski most preko potoka Brešanice v Rajhenburgu in da je gradbena delo prevzel brežiški stavbenik g. Kragelj Franc z 12% popustom na znesek ugradnega troška, ki znaša 422.000 din. Ker je odredila banka uprava, da mora biti most dograjen že letos pomladi, je stavbenik zelo hitel z delom in to celo v nočnem času od 20. do 6. ure.

Letos 24. januarja se je sestala v Rajhenburgu od banke uprave določena komisija, ki je po prvotni dotedanji del odredila razporeženje oboka mostu. Nato je dva dni opazovala, če bi nastale po razporeženju kakšne ovire za promet. Ker se je gradnja točno in precizno in ni bilo nikakršnih nedostatkov, je bil novi most v sredo 26. t. m. izročen prometu.

Poudarjali smo že, da je bil stari most za promet silno nevaren, kajti predvidevali je bilo treba, da se bo skoro porušil. Po jesenskih neurjih je voda potoka Brešanice že zatekala za levokrilni opornik. Podali so se temelji opornikov ter so nastale v kamenitem loku nevarne razpoke. Stari most je opravič svoje delo in kamenitje loka ni bilo več mogoče obnoviti. Oporniki, ki so bili zgrajeni na leseno pilotno brano, ki je bila že nagnana. Deloma je k temu pripomoglo tudi to, da se struga hudourniškega potoka stalno narašča in je bila tako lesena brana še vidna, posebno pri dežnem oporniku ter je bila izpostavljena tem bolj razpadanju zaradi manjšajočega se vodnega stanja. Močno decembrsko deževje v letu 1937 je dalo povzročilo, da se je porušila nadvodna levokrilna visoka škarp na dolžino cca 40 m ter je tako obstojala še večja nevarnost za ogromen promet preko mostu. Brežiški cestni odbor je uvidel vse te hiše in nevarnosti in je označil dopustno nosilnost na 2,5 ton ter skupno z upravo občine Rajhenburg interveniral pri banki upravi, da se prične z graditvijo novega mostu. Kako je bila upravičena ta intervencija izhaja jasno iz sledečih okolnosti: Po nalogu komisije banke uprave so pričeli 27. januarja rušiti stari most. Ko so na najtanjšem delu oboka odstranili nekaj centimetrov v globino material, se je ves most zrušil ter potegnil za seboj še del ceste na obeh straneh potoka.

Sedaj uporabljajo kamenje porušenega mostu za vlaganje v beton pri novih opornih zidovih, ki so ta čas še v delu. Razen tega pa se dela na mostu betonska ograja in urejuje cestnišče v območju novega mostu. Čim bodo izgotovljena ta dela in most opremljen z dvema električnima svetilkama na visokem drogu, bo povsem urejen in v okras trgu Rajhenburgu. S tem bo pridobil trg ne samo na izboljšanje prometnih razmer, marveč bo tudi celotna slika trga z lepim betonskim objektom znatno pridobila, kar je važno zlasti iz turizma in prometnih ozirov.

Novi most leži v premi in križa potok pod kotom 51°. Visok je okoli 20 m in zgrajen nizvodno poleg starega mostu. Istčasno z gradnjo se je uredila cestna smer in s tem zboljšala prometne prilike. Tako sta odpadla dva ostra ovinka, z mosta in na most pa je veliko večja preglednost, kar

z dokončno dograditvijo številnih novih objektov in ureditvijo sodobnih kopaliških naprav je izven vsakega dvoma, da se je to zdravilišče uvrstilo med najboljša in najlepša naša zdravilišča ter doseglo svetovni sloves, saj ustreza celo zahtevam najbolj razvijene mednarodne publike, ker dokazuje zlasti vsakoletni porast števila gostov. Izjemo je tvorilo sicer lanske leto ko je zaradi zmanjšanih evropskih dogodkov pridružitve Avstrije k Nemčiji izostalo iz hrvatske Avstrije precej gostov, ki so prejšnja leta predstavljali takorekto pretežno večino obiskovalcev. Padcu števila gostov v lanskem letu iz inozemstva, pa je sledil porast števila gostov iz notranjosti države ter iz Madžarske in Italije od koder so že za to leto prijavljeni številni gostje, zlasti za glavno sezono, ki prične s 1. julijem.

Gradnja mostu Radenci — Petanjci v zadnjem času hitro napreduje. Pričakovati je, da bo tudi ta dograditev mostu, ki bo vezal našo obsejno Slovensko krajino z gornjim delom Priekije in Slovenskimi goricami na pri zdravilišču Slatina Radenci, promet v zdravilišče znatno poživljal, zlasti, ker bo tako omogočena tudi uvedba avtobusnih voženj od Maribora — Radenci — Murska Sobota — Dolnja Lendava in obratno. Sicer pa dobimo to leto prvič nočne vlake, kar vse govori za dvig tujškega prometa v tem predelu naše ožje domovine.

25. Kros, 27. Umag, 28. Kette, 30. kantata. Navpično: 2. Egon, 3. Tobol, 4. es, 5. Lah, 6. tre, 7. osmetek, 8. amaragd, 11. nabor, 13. arija, 15. Set, 19. kruta, 22. roka, 24. omet, 26. son, 29. tt.

Jurjevanje naših skavtov

Ljubljana, 29. aprila. Največji skavtski praznik je Jurjev dan. Vsako leto ga prebijajo skavti sredi zelenega gozda in mladega cvetja. Tudi letos je bilo tako. Zadnji nedeljo, dan pred sv. Jurijem, so se zbrali posamezni oddelki Zlatorogovega stega skavtov Ljubljana III. na svojih zbirališčih. Vsaka četa je odšla po svojih potih do skupnega cilja. Prvi so zjutraj odšli kolešarji, sami starejši fantje. S seboj so vozili na posebni priklopi »Liziki«, katero so sami izdelali, taborno opremo. Naloga kolešarjev je bila markirati pot do skupnega zbirališča. Svojo nalogo so dobro izvršili. Za njimi so odšle ostale čete izvidnikov in volčičev. Za volčiče in druge mlajše člane je dala uprava elektr. cestne železnice na razpolago poseben voz in znižano vozino, za kar ji gre vsa hvala.

Kljub slabemu vremenu — ves dan je po malem deževalo — se je zbralo na Perunovi jasi za Šmarno goro preko 80 skavtov, da proslavijo svoj dan. Velik ogenj jih je posušil in spravil v taborno razpoloženje, nagovor načelnika, učitelja Miroslava Zora pa jim je predložil pomen tega skavtskega praznika. V njegove roke so navzoči skavti tudi položili objubo živeti vedno po skavtskih načelih in zakonih, posvetiti vse sile delu za skavtske ideale ter zvesto slediti simbolu, ki ga predstavlja sv. Jurij v borbi z zmajem. Sledile so nato razne igre in vežbe, kakor jih znajo le skavti vršiti. Le prehitro je minul dan, ki je bil poleg drugega tudi začetek cele vrste svečanosti, katerih višek bo za obletnico stegove ustanovitve in razvija tih praporov sredi prihodnjega meseca. Prijatelje skavtizma že sedaj opozarjamo na to.

Z Jesenic

SOKOLSKO DRUŠTVO JESENICE ponovi petič — slavno češko opereto „NAVIHANKA“

V nedeljo, dan 30. aprila 1939 ob pol 15. Zlasti opozarjamo na to predstavo vse okoličane, ker imajo nadvse ugodno železniško sveto. — Vstopnina znižana.

Za domačine se opereta PONOVI na dan 1. maja 1939 v ponedeljek ob 8. svečer. Pridite ne bo Vam žal.

— Sport. V nedeljo 30. t. m. ob 13.30 bosta na igrišču Bratstva revanši finalni tekmi za vstop v državno ligo favoritov in najresnejših kandidatoev za posadežno prvenstvo SK Čakovec — SK Bratstvo. Ta tekma bo ena najzanimivejših nogometnih tekem, kar jih je bilo kdaj na Jesenicah. SK Čakovec je po svojih velikih uspehih znan širom Slovenije in je njegovo moštvo eno najboljših od LNP. Moštvo Bratstva, ki je trenutno tudi v zelo dobri formi bo hudemu nasprotniku trd oreh. Ker vodi Čakovec s 3 goli in bo ta borba odločilna, bo moralo Bratstvo postaviti najboljšo moštvo, ki bo moralo napeti vse sile, da se revanši ne bo poraz, ki ga je minilo nedeljo doživel Čakovec. Pripravljeni smo, da bodo naši fantje v nedeljo storili vse in da bodo igrali kot še nikoli. Bratstvo apelira na vse prijatelje sporta s Jesenic in okolice, da pridejo polnoštevilno na igrišče in da moštvo Bratstva v hudi borbi moralno podpre.

— Brezobzirni kolešarji. Skozi Jesenice vozi dnevno več sto kolešarjev, ki se s podelitvijo vozijo na Jesenice v tovarne na delo in od dela zopet nazaj na svoje domove. Ti kolešarji se drže vestno policijskega reda in vozijo počasi in previdno po cesti. Ti kolešarji, med katerimi so vedno odrasli fantje in rasti mošje, so lahko za zgled nekaterim domačinom, ki pa dirkajo po cestnih ovinkih in strmih cestah kot za stavo. Oni dan je neki mlad kolešar vozil skozi železniški podvoz s tako hitrostjo, da je za las manjkalo, da ni na ovinku za hotelom »Triglavom« podiril priletnega invalida na tla. Najhujše dirke se vrše po glavni in najbolj prometni cesti mimo Sokolskega doma v smeri proti tovarni, ne meneč se za goste množice otrok, ki hodijo v šole in neštete delavce in nameščence, ki hito v tovarne.

PRED SODIŠČEM

— Kaj, za povsem nogo zahtevate 100 tisoč. Kaj mislite, da sem milijonar?

— Hm, kaj mislite, da sem jaz stonoga?

SKOTSKA

Lakomen škot pride k mesarju in pravi: Odrežite mi sedem kil mesa. Mesar mu odreže meso. Škot ga nekaj čas gleda, potem pa pozdravi in se obrne k vratom, da bi odšel.

— Kaj bo pa z mesom? zaključuje presenečen mesar za njim.

Škot se obrne na pragu in odgovori:

— Moral sem delati službeno kuro in izgubil sem sedem kil. Tehtanje je drago in tako sem hotel samo videti, koliko sem izgubil. Hvala lepa.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7
8				9		
10			11	12	13	
		14		15		
	16			17		
18	19	20		21		
22	23	24		25		
26	27			28		
29						

Pomen besed

Vodoravno. 1. banovinsko mesto v Jugoslaviji, 8. sibirska reka, 9. rastlina nižje vrste, 10. tridimski, 11. obžalovanj, 13. veznik, 14. slovenski skladatelj starejše dobe, 16. lesena posoda, 17. jugoslovanski otok, 19. letni čas, 22. kem. znak za prvo, 24. trije enaki soglasniki, 25. predlog, 26. ženski glas, 27. slovenski pianist, 29. banovinsko mesto v Jugoslaviji.

Navpično: 1. ustanovitelj budizma, 2. žensko ime, 3. predlog, 4. moško ime, 5. pamet, 6. del strehe, 7. dragocen kamen, 11. gojenec voljaške šole, 12. prvi pritok Donave, 14. mesec, 15. tatarski poglavar, 18. stara površinska mera, 20. slog, 21. slovenska reka, 23. panj, 25. ruska reka, 27. prislov kraja, 28. kem. znak za prvo.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodoravno: 1. petelin, 8. gosak, 10. snob, 12. hram, 14. Nanos, 16. era, 17. Ub, 18. lek, 20. Ir (iridij), 21. tov, 23. Troja,

kakšno posebno željo?... Čašico ruma... cigareto....

— Jojo je odklonil alkohol in tobak. V celici je zavladala grobna tišina. — Samo eno željo imam, je dejal na smrt obsojeni končno.

— In ta je? je vprašal uradnik sočutno.

— Prečital bi rad še enkrat, zadnjič vsaj eno poglavje romana, ki me tako zanima. To je »Hladni ogenj«, delo Sylvaina Recoulada.

Prokurator je izbulil oči. Drugi v celici stoječi možje niso mogli verjeti svojemu sluhu. Paznik je bil tako presenečen, da so mu padli ključji na tla.

— Toda, dragi moj... ne vem... ne morem... to se zdi neverjetno, je dejal obogani uradnik, ko si je nekoliko opomogel od presenečenja.

Jojo je pa trdovratno kričal: — Rad bi še enkrat prečital ta roman... Ah, če bi vedel, kako napet je!

Med prevozom k voščalom in še na odru, je Jojo klical k nebu slavo Sylvainu Recouladu »Hladnega ognja«.

Uradniki, policaji, novinarji in radovedni, vsi so silili zadnje obsojenčeve želje. V poročilih o umrlih tiso pozabili nametati s debelimi črkami: Ploškonogi Jojo je bil pred smrtjo, da bi smel prečitati Sylvaina Recoulada »Hladni ognja«.

Na Jesenicah nastaja nov mestni okraj Tam, kjer je bil prej gozd, so zgrajene zdaj delavske stanovanjske hišice

Jesenice, 26. aprila

Pred letom dni so delavci KID začeli skoraj sredi mesta na desni strani Save odkopavati 200 metrov dolg, 70 m širok in okoli 15 metrov visok hrib, ki je ta del mesta delil v dva dela. Hrib je bil močno skalovit in poraščen z visokimi bukvami, smrekami in mesenci, ki so bili vidni daleč na okoli. Na srednjem stran tega hriba so se naslanjale delavske hiše, ki so bile zgrajene pred 30 in več leti. Na zadnji strani tega hriba, pa je bila prijetna travnata dolinica, okoli nje pa krasen gozd, kakršnih je malo na Gorenjskem.

Pred dvema letoma so ta gozd posekali. Zemljišče je tovarna razdelila na mnogo stavbišč, ki jih je pod ugodnimi pogoji oddala svojim delavcem pod pogojem, da si v določenem času sezidajo stanovanjske hiše. Zapeli so krampl in lopate ter zaškrpale samokoline. Delavci in njihovi družinski člani so stavbišča hitro izravnali in začeli graditi hiše. Kranjska industrijska družba pa je pred enim letom poslala okoli 60 delavcev, ki so se lotili hriba. Delo na odkopavanju hriba je silno hitro napredovalo. Delalo je prav po nemškem vzoru. Vozniki so kamenje odvažali v novo tovarniško apnenico, z od-

višnim materialom pa so delavci izravnavali kotanje.

Hrib je po enoletnem delu že skoraj ves odstranjen in z ostalimi zemljišči izravnani. S tem se je mesto znatno razširilo tja pod strmo goro Mežakijo. Pridobitnih je bila cela vrsta lepih stavbišč. V dobrem letu je v tem okolišču zrastle iz tal okoli 25 lepih hiš in vil. Za celo vrsto hiš pa se še kopljejo temelji in dovažajo stavbni material. V večino hiš so se stranke že vselele, v ostale pa se bodo lahko vselele preko poletja in v jeseni. Vse hiše so zgrajene v modernem slogu s širokimi okni, z lepimi in svetlimi stanovanji. Vse stoji v ravnih vrstah, nad njimi pa bodo urejene ceste in ulice vzdolž in potoč. Ko bo ta prejel tako samotni in skalovit okolišč ves zazidan in ko bodo preurejene tudi zadnje strani starih hiš, ki so se prej naslanjale na sedaj odstranjeni hrib, bo ta okolišč tvoril najlepši in najbolj sodoben urejen del Jesenicekega mesta.

Ogromno delo, ki so ga tovarniški delavci, odnosno lastniki teh hiš opravili v podrumem letu priča o njihovi veliki podjetnosti in vztrajnosti in velikem hrepenenju po lastnem domu, ki bo nudil njim in njihovim potomcem prijetno in toplo domače zavetje.

—c Dve prvenstveni nogometni tekmi. Na Olimpijem igrišču v Gaberju se bo pričela v nedeljo 30. t. m. ob 15.30 prvenstvena tekma mladim Olimpa in Atletikov, ob 16.30 pa drugorazredna prvenstvena tekma med SK Štorami in SK Borutom iz Gotovelj pri žalcu.

—c V celjski bolnici je umrla v četrtek 66letna kočarica Ana Slatinskova iz St. Jurija ob juž. žez.

—c Tekla nesreča pri delu. V četrtek opoldne se je ponesrečil 48letni delavec Ivan Medved iz Sodne vasi pri Pristavi. Pri delu je padel nanj težak hloot ter mu zlomil levo nogo v gležnju in ga hudo poškodoval po glavi. Medveda so prepeljali v celjsko bolnico.

—c Sprememba v Zvezni tiskarni. V petek je izstopil iz službe pri Zvezni tiskarni v Celju dosednji faktor g. Milan Cetina. Mesto poslovođa je tiskarne je prevzel faktor g. Josip Kladičnik.

—c Nočno lekarniško službo ima od sobote 29. t. m. do vseh petka 5. maja lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu.

POMAGAJMO GRADITI PIVKOV SOKOLSKI DOM

Andre Charpentier:

Učinkovita reklama

Porota je izrekla kruto razsodbo. Jojo, zvan »Ploškonogi«, je bil soglasno obsojen na smrt na veščilih. Vložil je prošnjo za pomilostitev, ki pa je bila odklonjena.

Nekaj dni pred obsojenjem je posetil sločinca v njegovi celici užaloščeni zagovornik. Spregovoril je nekaj vzpodbudnih besed, potem je pa izročil svojemu klijentu pismo:

— Prosih so me, naj vam protihotapim to pismo. Vem, da to ni dovoljeno, toda vaš položaj, ki nikakor ni zavidanja vreden....

— Dobro. Kar dajte mi to pismo... Moram pa v njem žensko ponudbo — se je pošalil Jojo in vzal zapечатeno kuverto, ki jo je hitro raztrgal.

Toda že pri prvih vrticah pisma se je njegov zloščeti obraz raztegnil v smeh.

— Mislim, da sem mu s to vstajo olajšal zadnje trenutke življenja, — je pomislil zagovornik zadovoljno, videč nasmehajočo veselost na sločinčevem obrazu.

Jojo je skril pismo pod slamnjočo in ne da bi se nehal smejati, je dejal svojemu zagovorniku:

— Oseba, ki je vam prinesla to pismo, pride ponovno k vam drevi, dragi mojster.

Bodite tako prijazni in povejte ji, da so glasam. Odsleže vam potem dvajset debelih bankovcev za moje dediče....

— Kaj neki tiči za tem? — se je začudil advokat.

— To je uradna tajna, — se je zarežal morilec.

— Kaj ste morda prodali svoje truplo medicinski fakulteti? — je poizvedoval zagovornik. Toda Jojo je odkimal z glavjo.

— Ali mislite, da bi kdo plačal toliko za mojo glavo? Kar pomirite se in nikar si ne belite glave z domnevmami. Lahko vam samo povem, da za to zadevo ne tiči nič umazanega. Saj ste me zagovarjali tako, da so mi silile solze v oči. Nenad bi vam nakopal na glavo kaj neprijetnega.

Te besede so pomirile nezavestnega advokata, ki je po daljšem razmišljanju sklenil sprejeti zvečer skrivnostnega gosta. Leto je prišlo točno ob določenem času. Bil je nad vse pričakovane prijazen mladenič, lepega vedenja in ugodnih besed. Ko ga je advokat zagotovil, da je Jojo prišel na vse pogoje, kar jih je v pismu, zlasti pa, da ni nikomur izdal njegove vsebine, je mladenič močno odšel na mizo dvajset tisoč frankov.

Prišel je dan umrlih. Zgodaj zjutraj je zbujal prokurator obsojenca in ga vprašal, kakor je že stano navada: Ali imate še

Reporterji so se informirali in kmalu jih bilo polno skromno stanovanje Sylvaina Recoulada. Kritiki so se morali hoče-noče zanimati za to delo in priznati, da je bila obsojenčeva hvala umestna. Avtorjevo ime se je kmalu razneslo po vsem Parizu.

V knjižničarjih izložbah so videli mimodolno čele skladovnice »Hladnega ognja«. Silka Sylvaina Recoulada je prišla v vse literarne liste in revije.

Nekaj dni pozneje je delal prebrisani založnik z avtorjem bilanco svoje učinkovite reklame. Prerokoval sem vam to, dragi moj. Ah, teh dvajset tisoč frankov mi ni prav nič žal. Ali veste, da sva ta čas zaslužila devdeset tisoč in da je prišlo razen tega več prošnji, da bi dovolila prevesti vaše delo v osem jezikov.

— Ali ne mislite, da je bila ta reklama nekoliko prehuha? — je ugovarjal Sylvainu Recouladu prestrašeno, omamljen po svojem uspehu.

— Javnost ne bo ničesar zvedela o najini nedolžni zvijači, ga je potolažil založnik. In pa oščelca sva nekoga pridobila sva si trajno hvaležnost.

— Koga? Moje čitatelje?

— Kaj del kaj vam pri... misli Jojeve dediče, mar ne?

Kaj so dosegli, kaj so bili ob svoji 50 letnici

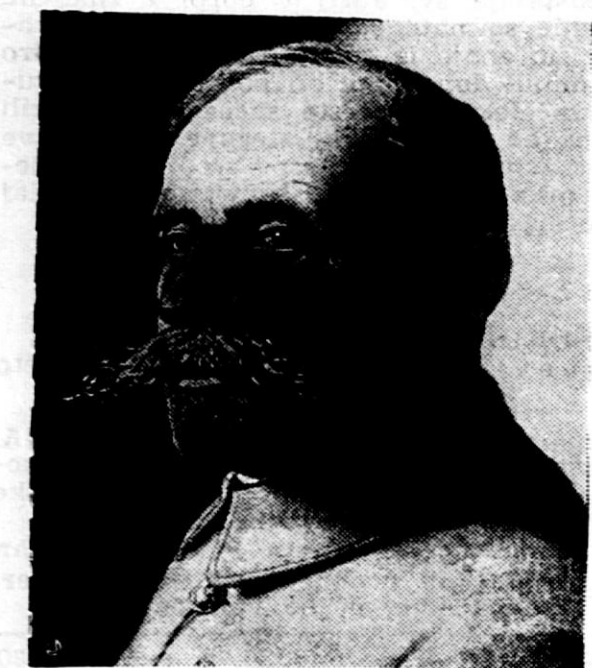
Zanimiva razmišljanja o zgodovinskih osebah ob jubileju Adolfa Hitlerja

Adolf Hitler je bil dne 21. aprila 50 let star, natančno ob pol 18. uri dne 21. aprila 1. 1889. je bil rojen. Jubilej je dal povod za razmišljanje o zgodovinskih osebah glede tega, kaj so dosegli in kaj so bili ob svoji 50letnici. Napoleon je svoj 50. rojstni dan preživel na Sv. Heleni, bil je že na smrt bolan. Nekaj let po Napoleonovi smrti je neki poslanec v francoskem parlamentu zavrl izjavljanja generala Boulangerja s pripombo: Gospod general, v vaših letih je bil Napoleon že mrtev!

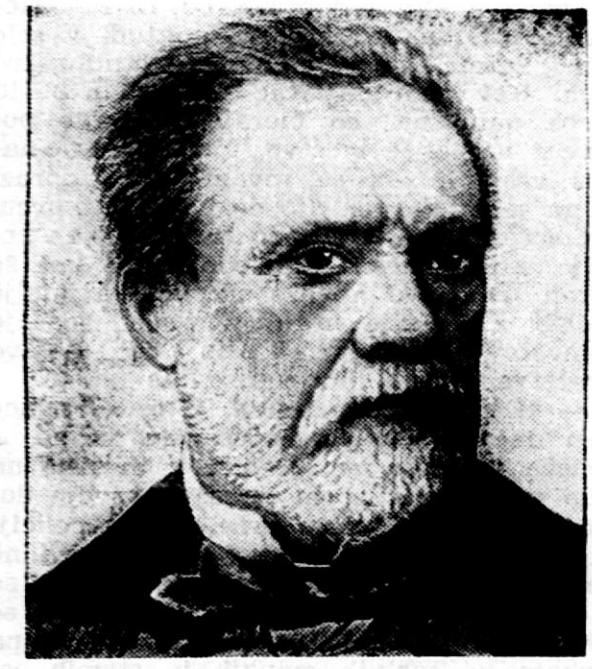
V starosti okoli 50 let je možki navadno dozorlo človek z izredno razvitim čutom za odgovornost. Od 30. do 50. leta je najbolj ustvarjalna doba za možkega, večina slavnih in velikih tvorcev je ob svoji 50letnici lahko z radostjo premišljevala o doseženih uspehih. Mnogi od tistih, ki pomenijo mejnik v kulturnem razvoju sveta, pa so bili ob svoji 50letnici nepoznani, na polovici svoje poti, na koncu svoje poti ali pa jih ni bilo več med živimi.

SVET JIH SE NI POZNAL

Kristof Kolumb je bil ob svoji 50letnici razočaran spričo nerazumevanja sveta o možnostih plovbe po morju. Šest sto let je že poteklo od tega, ko je prvič predložil svoj načrt za odkritje novega sveta španski kraljici Izabeli. Šele dve leti po svojem 50. letu, to je 1. 1492., je pregovoril kraljico, da mu je dala tri ladje, s katerimi je odkril Ameriko, misleč, da je prišel v skrajni vzhod Azije. Umrl je 1. 1506., ne da bi okusil opoj slave.

Maršal Foch je bil 1. 1901. star 60 let, bil je mračen major, ki je absolviral višjo vojni akademijo in preživel svoj 50. rojstni dan na nekem gradu v Bretanji. Ob 50letnici ni bil slaven. Ob izbruhu svetovne vojne 1. 1914. je bil star 68 let. Štiri leta pozneje ga je poznal vsa svet.

Louis Pasteur je bil ob svoji 50letnici aktiven profesor na znani Ecole normal in član Akademije znanosti v Parizu. Ni se izdal svetu izsledke svojega dolgotrajnega študija o povzročiteljih nevarnih bolezni in ni se delal poizkuse s svojim serumom proti steklini.

Neville Chamberlain je bil ob svoji 50letnici poslanec v Spodnji zbornici in to šele leto dni. V politiko je stopil zelo pozno in se takrat je stopil v parlament pri »stranskih« vrtah. Zanimanje in znanje za urbanistične probleme in za socialno higieno ga je speljalo v politiko. Oče ga je vzgojil za upravitelja svojih plantaž v Indiji, kjer je prebil Chamberlain 7 let. Ob 50letnici še ni bil minister, to se je zgodilo šele tri leta pozneje. Septembra lani je bil star 69 let.

BILI SO NA POLOVICI SVOJE POTI

Julij Cezar je ob 50letnici obvladal Galce, a bil je preveč popularen rimski general in pretirala mu je nevarnost, da ga senat odstavi. Dotlej je bil že advokat, tribun, pretor, guverner Španije in ustanovitelj s Krasom in Pompejem prvega triumvirata 1. 58. pred Kristom. Ob 50letnici še ni postal ultimata senatu, še ni prekoračil Rubikona in korakal v Rim, ni vrgel s prestola Ptolomeja, kronal Kleopatru, zavojeval Egipta, Azije in Španije. Ni bil še neomejen diktator in vladar.

Mohamed je ob 50letnici z vso vmeno pripravil zmago svojemu verskemu pokretu, s katerim je hotel zediniti vse Arabce v enotni veri. Bil je najprvo gonjač kamel, potem se je oženil z bogato vdovo iz Meke in se popolnoma posvetil pridigarstvu. Ob 50letnici je že tretje leto propagiral svoje nauke in je imel že mnogo zvestih pripadnikov. Ni pa še veljal za vse Arabce za Alahovega profeta in ni še s svojim naukom osvojil Meke, Egipta, Grčije in Azije.

Cromwell je bil ob 50letnici državnik z diktatorsko močjo, ki je držal v šahu angleškega kralja Karla I. Bil je zagrižen presbiterjanec, najprvo član parlamenta, potem kavalerijski stotnik in je zbral celo armado puritanov, da bi iztrebil katoliško dinastijo. Ob 50letnici še ni bil oficijelno državni poglavar, ni se razpustil parlamenta in zavladal nad Irsko in škotsko ter Holandsko kot lord-protektor in kot absolutni diktator.

Washington je bil ob 50letnici slonel nad kovorkami po zmagi nad Anglijo. Karierno je začel kot inženjer. Ko mu je bilo 28 let, je bil major, ko mu je bilo 49 let, je bil general in poveljnik vojske, ki se je uprla Angležem. S francosko pomočjo je sklenil Cornwallisa pri Yorktownu. Ob

50letnici še ni bil uresničen njegov sen o neodvisnosti Združenih ameriških držav in ni bil še njih prezident.

Mussolini je bil do svojega 50. leta političen begunec, bersaljer, učitelj, marksist, političen obsojenec, vodja stranke in novinar, vojni ranjenec, ustanovitelj fašizma in milice, organizator pohoda na Rim. Bilo mu je 40 let, ko je bil ministrski predsednik, do svoje 50letnice pa še ni spoznal osebo Hitlerja. Avstrija je oba moza razdruževala. Oz iz Rima je segala samo do Dunaja. Najbrže pa je Mussolini ob 50letnici že premišljeval o Abesiniji, gotovo pa se ni pečal z rasističnimi teorijami.

BILI SO NA VRHUNCU SLAVE

Karl Veliki je bil ob 50letnici na vrhuncu svoje slave. Gospodar Evrope je bil že v starosti 39 let 1. 771. Posrečilo se mu je že 52 vojni pohodov, podjarmil je Bavarsko, 1. 782. je dal obglaviti 4500 Saksoncev. Cela armada duhovnikov ga je spremljala na vojnih pohodih. Hotel je združiti vso Evropo proti »barbarskim« Saracenom in Saksoncem. Do 50letnice pa vendarle ni še uresničil vseh svojih načrtov. Pripravil je vojni pohod proti baltskim Slovanom, ni bil še kronan za imperatorja in ni še odkril svojega načrta za ustanovitev novega romanskega imperija.

Viljem Osvojevalec se je ob 50letnici boril proti francoskemu kralju Filipu I. za Normandijo. Rojen je bil kot nezakoniti sin, podvržen si je vse vazale in postal angleški kralj. Anglijo si je osvojil 1. 1066. Papež Aleksander II. mu je poslal blagoslovljen prapor. Ko mu je bilo 39 let, je zmagal pri Hastingsu in se polastil angleške krone. Ni pa še zavojeval Pariza. Ta načrt mu je preprečila smrt leta 1087.

Ludvik XIV. se je ob 50letnici boril proti takdo zvanemu avstrijski koaliciji (Španija, Holandska in Anglija). Francoski kralj je postal, ko mu je bilo 5 let. Z 29. letom je osvojil Flandrijo. Ni pa še vodil nasledstvene vojne v Španiji in še ni odstopil Nove Zemlje in škotske Angležem.

Friderik Veliki je bil ob 50letnici močnejši vladar Prusije. Ko mu je bilo 29 let, je dobil prvo bitko, si osvojil Šlezijo in potolkel Francoze. Ni pa še anektiral Šlezije, ki je pozneje za celotno tretjino povečala Prusijo, ni še razkosal Poljske in ne dosegel tistih vojaških uspehov, po katerih je postala pruska armada slavna. Umrl je star 74 let.

Edison je bil ob 50letnici že slaven iznajditelj. Več let je svet že obdovoval njegov mikrofon, žarnico, itd. Ko je bil star 34 let, je imel patente že na 104 izume.

BILI SO NA KONCU SVOJE POTI

Atila, kralj Hunov, imenovan Šiba božja, je vladal ob 50letnici v Panoniji. L. 451. je prekoračil Ren in korakal proti Galiji ter ogražal Pariz. Kljub nekaterim hudim

Ženski Sherlock Holmes

Prva ameriška državna detektivka Mary Shanleyeva vodi avtonomni zbor policistk

V London je prispel nedavno ženski Sherlock Holmes po neko zločinko, ki so jo aretirali v Angliji in izročili ameriškim oblastem. Ameriška detektivka se je vrnila z ubežno zločinko z isto ladjo, s katero je prispela v Anglijo. Čas, ki so ga zahtevale formalnosti, je porabila za izprehode po Londonu, kjer se je zanimala najbolj za žensko modo. Ljudje, ki so srečevali Mary Shanleyevo na londonskih ulicah, se pa najbrž niso zavedali, da imajo pred seboj šefa ženskih državnih detektivov iz New Yorka. To je elegantna, kakih 35 let stara dama, z lepo negovanimi nohti, let stari dama, z lepo negovanimi nohti, z ustnicami namazanimi strogo v obliki srčeca in brezhibno trajno ondulacijo. Le kdor bi slučajno pogledal v ročno torbico te dame, bi ves presenečen ugotovil, da je v nji nabasan samokres in par spon. Toda ameriška detektivka v Londonu nima intimnih prijateljev, ki bi smeli pogledati kaj je v njeni ročni torbici. Na žeparje pa dobro pazi sama.

Celibat službeni dolžnosti

Miss Shanleyeva meri blizu 180 cm in je izredno močna. Pilotirati zna prav tako dobro, kakor šofirati, jahati in plavati tudi, razen tega pa tudi izborna strelja in govori pet tujih jezikov. Je pa zagrižena sovražnica moških, toda bolj zaradi svojega poklica kakor iz prepričanja. Službena pogodba ji zapira pot v zakonski jarem. Morala je zavrniti že mnogo spon. Za nič na svetu, tudi za zakon, bi se ne odpovedala svojemu poklicu, — je dejala v Londonu na policijskem ravnanstvu, kjer so jo angleški kolegi prišli sprejeti. Leta 1931, ko je država New York prvič sprejela na poskušnjo ženske detektivke, je podpisala Shanleyeva pogodbo in že v prvem mesecu službe se je tako odlikovala, da so novo institucijo obdržali. Shanleyeva je napredovala v čin seržanta in poverilo so ji vodstvo ženskega detektivskega zbora.

Čez ocean za zločinko

Spone, ki jih Shanleyeva nosi v ročni torbici, gotovo niso za okras. Že večkrat jih je rabila, ko jih je nataknila na roke

porazom se je zoperstavljal vsem, ni pa še opustil pokrajine okoli Pada, leto dni nato pa je umrl v Panoniji.

Napoleon je premišljeval o svoji ugasi zvezdi ob 50letnici na Sv. Heleni. 46 let je bil star, ko je bil poražen pri Waterlooju. V starosti 36 let je bil na vrhuncu svoje slave. Dve leti po 50. rojstnem dnevu je bil že mrtev.

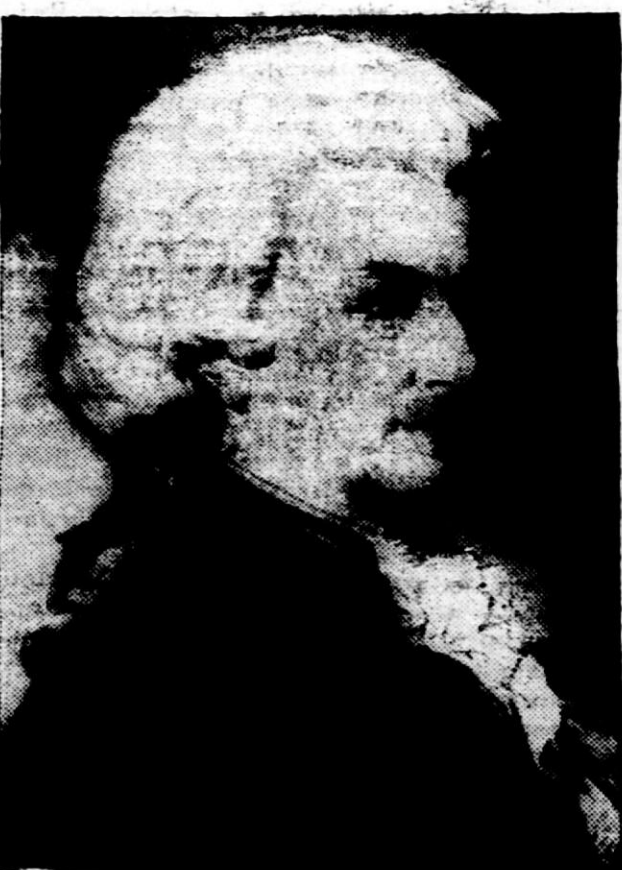
Lenin je ob 50letnici, to je bilo 1. 1920., spoznal, da je treba omiliti marksističen sistem in ga na ta način uveljaviti v Rusiji. Bil je sin nižjega uradnika in se je zgodaj začel pečati s politiko. Obsojen je bil na tri leta in na izgon v Sibirijo, ker je bil med revolucionarji, ki so se borili proti carju, pobegnil je v inozemstvo ter vodil proticariško propagando v Ženevi, na Finskem in v Parizu. V Rusijo se je vrnil 1. 1917. s privoljenjem Nemcev v plombranem vagonu, premagal je Kerenskijem in ustanovil Zvezo sovjetskih socialističnih republik. Umrl je star 54 let.

Peter Veliki je ob svoji 50letnici že slutil bližajočo se smrt. Car je postal, ko mu je bilo 10 let. 23 let mu je bilo, ko je začel vojno s Turki. Do svojega 50. leta je že ustanovil Petrograd, premagal Karla XII., švedskega kralja, pri Poltavi (leta 1709), si osvojil Litvo, Finsko, Estonijo. Po svojem 50. letu je koloniziral Kamčatko, ko je umrl, je bil star 53 let.

NI JIH BIL VEČ MED ŽIVIMI

Aleksander Veliki je umrl 33 let star 1. 323 pred Kristom. Na prestolu je bil z 20. letom. V nadaljnjih letih si je z junaki vojnimi pohodi osvojil Tracijo, Ilirijo, Malo Azijo, Egipt, Perzijo. Med pripravami za pohod v Perzijo je umrl. Julij Cezar je vzklil pred njegovim kipom: V mojih letih je bil gospodar sveta, jaz pa nisem še ničesar storil!

Rafael je bil že 13 let mrtev v letu, ko so proslavljali 50letnico njegovega rojstva. S svojimi umetninami se je uvrstil med največje umetnike z Leonardom da Vincijem in Michelangelom. Bil je ljubljenec na dvoru Julija II. in papeža Leona X. Delal je mnogo v Vatikanu, naslikal je najbolj popolno sliko Madone ter sliko sv. družine.

Mozart je bil že 14 let mrtev, ko so proslavljali 50letnico njegovega rojstva. Bil je čudežen otrok, ki je v njem dozoril izreden glasbeni talent že v deški dobi. Osem let mu je bilo, ko je prvič zaigral na orgle v versajski kapeli. S 13. letom je bil že dirigent v Salzburgu, bilo mu je 31 let, ko je postal dvorni kompozist. Leto dni pred tem je komponiral »Figarovo svatbo«.

nevarnim ameriškim zločinkam. Prijateljica neega poglavarja roparske tolpe Rosa Steinova, zasledovana zaradi mnogih roparskih napadov, je po nedavnem ponesrečenem vlonu v banko pobegnila v Anglijo. V avtomobilu, oboroženem z dvema strojnim pištolama, je morala kriti umik svojim pajdašem v primeru nevarnosti. Ko se pa vlonili v določenem času niso vrnili, se ji je zdelo to sumljivo in takoj se je odpravila v pristanišče, kjer se je vkrcala na parnik, ki je baš odhajal v Evropo. V pristanišču so pa našli detektiv prazen avto in nato so telefonirali v Southampton naj Steinova aretirajo, čim preje parnik tja. Shanleyeva je dobila povelje odpeljati se takoj v London, da bi Steinovo tam zaslila in pripeljala v Ameriko.

Streli na podzemni železnici

Taka povelja mi ne delajo posebnih skrbi, je dejala angleškim kolegom. V svoji službi sem že večkrat rabila spone pa tudi orožje. Nedavno se mi je posrečilo zasesti na postajališču newyorške podzemne železnice dva nevarna žeparja. Najprej sem ustrelila v zrak, da bi se ustavila. Kri pa tega nista strčila, sem prestrelila enemu nogo. Eden izmed njih je bil že 64krat kaznovan, drugi pa celo 69krat. Newyorški policijski ravnatelj me je za njuno aretacijo posebej odlikoval.

Avtonomni zbor policistk

Shanleyeva ima 4.000 dolarjev letne plače. S pogodbo se je zavezala ostati v službi 25 let. Ženski detektivski zbor, ki mu načeluje, šteje zaenkrat samo pet uradnic, pozneje se bo pa razširil. Ta zbor je po vsem avtonomen, podrejen neposredno policijskemu ravnatelju države New York. Poskus priključiti ženske detektivke posebnim brigad detektivov in podrediti jih tako zvezi upravi, se je izjavil. Država New York je pa na svoje ženske detektivke ponosna. Zda nameravajo tudi nekatere druge ameriške države ustanoviti ženske detektivske zbore zlasti za varnostno službo v vlakih.

Borba za čaj

Iz publikacije angleških plantažnikov izvenmo, da se pripravi v angleškem imperiju 352 milijonov kg čaja letno in da je investiran v pridelovanje čaja 125 milijonov funtov sterlingov. Na čaj odpade en odstotek vse svetovne trgovine. 70 odst. svetovne produkcije in porabe čaja odpade na Anglijo. Dva milijona ljudi je zaposlenih v Indiji in na Ceylonu s pridelovanjem čaja. V angleški čajni industriji je mehanizacija tako napredovala, da pride čaj v roke konzumentom, ne da bi se ga dotaknila človeška roka. Angleži so kupovali do leta 1938 čaj na Kitajskem. V tem letu je pa potekla trgovinska pogodba s Kitajsko in angleški trgovci so bili v nevarnosti, da kitajska in japonska pristanišča ne bodo več dostopna za njihove ladje. Angleži so že takrat zelo radi pili čaj, toda to je veljalo samo za boljše družbo. Navadni ljudje si čaja niso mogli privoščiti, ker je bil predrag, kakor je še zdaj. Ves uvoz v Anglijo je znašal takrat samo okrog 13.000.000 kg letno. Pred nevar-

nostjo, da se bo morala gospoda odpovedati popoldanskemu čaju, je poslal generalni guverner Bengalije lord Cavendish-Bentick lastno ekspedicijo v Assam, ker je vedel, da rasto tam čajni grmi pristo kakovosti pri nas leska. Dva škota v indijski službi brata Bruce sta krenila na to ekspedicijo in prispela srečno v divji Assam, kjer sta res našla divje čajne plantaže. Čaj so bili zanesli v Assam v pravadnih časih Kitajci.

Vso assamsko deželo je bilo treba kolonizirati, očistiti od divjih plemen ljudozrcev, od tigrov, malarije in drugih bolezni. Tri četrtine prvih plantažnikov so pobrale kuga, kolera, gobavost, malarija in druge nalezljive bolezni, preden so zgradili moderen sistem pridelovanja čaja. Prebrani Kitajci niso nikoli izdali Angležem, kako je treba čaj sušiti in pripravljati za dolgo pot. To tajno so morali Angleži kupiti ne z denarjem, temveč s pustolovščinami. 30 let po tem, ko so bila kitajska pristanišča zaprta za izvoz čaja v Anglijo, je bil pa indijski izvoz čaja že večji od kitajskega.

Filmske zvezde od blizu

Ljudje so o njih navadno napačno poučeni in tako ne vedo, kakšne so v resnici

V resnici je naravnost neverjetno, kako jemljejo ljudje v stoletju rekordno naglo poročevalske službe za čisto zlato krivo in smešno legendo in kako veselo krožijo najrazličnejše govorice in spletke zlasti o slavnih filmskih zvezdah tudi med ljudmi, ki bi lahko bili bolj poučeni. Naravno pade del krivde na zvezde same, še več pa na njihove reklamne agente. Veledejavnicam iluzij in minljive slave je seveda navadno dobrodošlo, če je filmska zvezda prve velikosti skrivnostna in nedostopna, kakor prava zvezda siroilem množicam. In vendar je ne more nič napraviti človeško bližje in razumljiveje vpravo človeku naših dni, kakor če ve, da je to človek kakor vsi drugi s svojimi vrlinami in napakami, križi in težavami. Vloge, namenjene filmskim zvezdam in postav, ki jih one ustvarjajo, seveda močno vplivajo na domišljijo.

Angel + demon = kuharica

Na prvi pogled nesmiselna enačba, čuden recept za življenjski cocktail. In vendar je to zgodba Marlene Dietrichove. Skrivnostna in eksotična, bledega, malone eteričnega obličja, čudno oddaljenega praznega pogleda in rdečih ust, podobnih strašni rani v tem blestem obličju se zdi ta večno zasanjana žena kakor da živi neke nad oblaki v deželi sanj in negotovosti. Ponosna do patetičnosti in obsijana pogosto z vznemirjajočim plamenom nesramnosti se zdi, da vsiljuje človeku vprašanje: angel ali demon? Odgovor je pa klasično Pascalov: Niti angel, niti zver, temveč človek.

Žena, ki jo je ogorčeno ameriško javno mnenje zadržalo, da se ni pridružila ostalim postavam zvodnic Zolove Nane, je v resnici vzorna mati svoje doraščajoče hčere. Pravijo tudi, da se njen mož Sieber nima kaj pritoževati. In gotovo je, da v zasebnem življenju ni običajna poza Marlene Dietrichove ona horizontalna na razkošni postelji ali otomani. Nasprotno, ta žena daje prednost marljivemu sukanju v kuhinji. Zlasti ometle zna pripraviti tako, da bi se lahko učile pri nji mnoge poklicne gospodinje in kuharice.

Hladna sebičnost Katarine Hepburn

Posebna in talentirana, nagajivo dekliska, navno zaljubljena in strastna ženska, ki je njena pojava povzročila takoj v prvih v Evropo poslanih filmih vihar ter razveljela modo opevanja mladeniško razkošnega novega tipa mladih Američank je na prvi pogled Katarina Hepburn, igralka, ki ne izbira poti lahkih vlog, da osvoji svet in ki mirno prezira vse trgovske zahteve. In ta ženska, ki je dosegla po

skoraj fantovski mladosti v nekem ameriškem mestecu in manj srečnih poznejših gledaliških poskusih naglo popularnost v Hollywoodu zaradi svojih ekscentričnosti, se nam kaže v nekaterih filmih izredno nežna, materinsko zaskrbljena. V resnici je pa hladna egoistka. Mirno in brez pretvarjanja prezira svojo okolico in ima samo eno veliko napako: posnema strah pred javnostjo in reklamo, kakršnega kaže Greta Garbo. V nasprotju s švedsko zvezdo pa ravna pri tem razmeroma

nespametno in brez takta. Tako je na premieri nekega filma na ves glas najprej iz enega konca dvorane na drugi sporočila prijateljske svoje vtise. Ko so se pa potem njeni občudovalci zbrali okrog nje in je neka deklica prosila za podpis v album avtogramov, jo je nahnulila in zavrnila tako glasno in odločno, da je uboga deklica odšla vsa obklokana.

Prestrašeni možje brez strahu

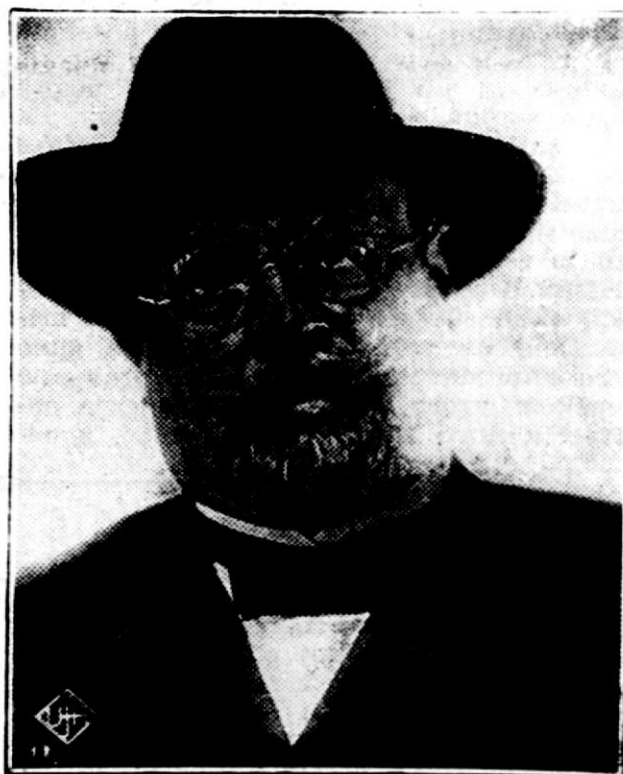
Bilo je ob posetu Emila Janningsa v Pragi, ko je ta največji igralec povojne Nemčije med drugim izjavil novinarjem, da strah ali bojazen nikoli nista bila v njegovem repertoarju. Takrat je padla opazka, da je vendarle vsaj enkrat vloga blaznega carja v »Patriotu« predpisala Janningsu skoraj permanenten strah in grozo. In vendar ima ta močeni in silni predstavnik celih mož za seboj tudi epizodo, ki jo bo morda omenil tudi v svojem življenjepisu, katerega zdaj piše, epizodo, ki mu je dala okusiti strah, čeprav ni predpisal scenarija filma. Bilo je v onih časih, ko je hodil po Berlinu kot mlad deček dozdnevno nefotogeničnega obraza in vsakdanjih potez, ko je brez belila zaman iskal zaposlitev pri filmu, dokler ni naletel na podjetnika, ki je pripravil policijski film.

— Ali ste spornik? se je glasilo impresarijevo vprašanje.

— Da-li sem? Bil sem vedno najboljši telovadev v šoli.

— Dobro, včas ste mi, dam vam deset mark dnevno.

In že naslednjega dne so snemali prvi prizor filma, v katerem skoči Jannings, zasledovan po policiji na železniškem mostu blizu predora v rdeči vlak. Mladostni Emil je skočil pogumno in spretno. Skočil je, se prijel za vagon in filmska ka-

mera je ta prizor točno ovekovečila. Toda vlak je vozil naprej in zavozil v predor, kjer je Emil padel na tračnice. Dve rdeči peklensko žareči oči lokomotive drugega vlaka sta se bližali kot nalašč po istih tračnicah med silnim bobnenjem. Dušec se v gostem dimu je Jannings klical na pomoč, toda njegovi klici se v silnem bobnenju niso slišali. V zadnjem trenutku se je umaknil s tračnic in stisnil k steni, da ga vlak ni razmesaril. Takrat, ko je prišel napol mrtev k svojim tovaršem, je dejal, da je sit filma. Temu tožarstvu in izvrstnemu igralcu lahko verjamemo, da je beseda strah črtana iz njegovega slovarja. Takrat je pa gotovo tudi on spoznal kaj je groza.

Nova afera v Ameriki

Amerika ima zopet senzacionalno korupcijsko afero, ki ni samo značilna za židovske metode, temveč tudi za neomejene možnosti ameriškega naroda. Državno tožilstvo preiskuje tajno prekinitev obravnave proti velikemu županu Ellensteinu iz Newarda država New Jersey, kakor tudi celo vrsto drugih židovskih korupcijskih afer. Gre za velike sleparije z zemljišči. Proces proti Ellensteinu in njegovim pajdašem, ki se je vlekkel že več mesecev in je veljal državo New Jersey 600.000 dolarjev, je moral biti naenkrat ustavljen, ker je bil en sodnik zbolel in sicer nenadoma pol ure potem, ko je bila zadeva predložena porotnikom v posveto vanje. Sodnik je dobil vnetje slepila in morali so ga takoj odpeljati v bolnico k operaciji. Ostala dva sodnika sta dva dni odklanjala soglasje z mnenjem porotnikov, ne da bi povedala svoje razloge. Porotniki so bili spoznali Ellensteina krivega v vseh točkah.

Zdaj je pa prišlo na dan, da je prisodnik, ki je bil tako nepričakovano zbolel na slepico, bivši kaznenec, obsojen zaradi zločinov proti javni morali. Vse kaže, da so bili vsi trije prisodniki podkupljeni po oboževanju. Tako podkupovanje v Ameriki ni nič posebnega. Ellenstein je radi tega obtožen, da je kupil močvirnata zemljišča blizu mesta Newarda in jih prodal mestu nazaj s 1400% dobičkom kot zemljišča priključna za kanalizacijo.

83 vagonov cementa in 20 vagonov železa

je šlo v v palačo Bat'e — Najvišje nadstropje, kjer bo kavarna, soga 30 metrov visoko

Ljubljana, 28. aprila
Stavba Bate pred postjo, ki je zdaj že pod streho, zasluži zanimanje ne le med strokovnjaki. To je prva železobetonska stavba z ogrodno (skeletno) konstrukcijo pri nas, betonirana s pomočjo vibratorja na električni pogon; doslej se pri nas tlačili beton samo ročno, brez strojnih pripomočkov, zato pa tudi niso mogli doseči takšne trdnosti, da bi železobeton zaslužil upravičeno pridevek »visoko vredni«. To poslopje je pa posebnost v tehnološki pogledu tudi zaradi tega, ker stopnišča stoočstno izraženi stavbi parci.

Stavbna dela na tej stavbi se pa budila posebno pozornost že lani, ko so se začeli betonirati temelji. Pravi tehnični problem je bil že, kako ohraniti del starega poslopja, da bodo trgovine ob selenburgovi ulici nemoteno poslovale ter da bo napol podrti hiša stala dovolj trdno, ko bodo tiki ob nji ter prav za prav tudi

pod njo kopali temelje za novo poslopje. Do 7.60 m globoko so morali podbetonirati temelje vseh sosednjih poslopj, preden so lahko brez skrbi začeli betonirati temelj in kletno zidovje novega poslopja. Že rahel potresni sunki bi bil dovolj, da se tedaj podrti, bodisi napol podrti hiša ali morda Rojnova. Stavbni vodja (stavbnik V. Bizjak) je imel veliko odgovornost kakor tudi podjetje samo (ing. Dedeč).

Pri delu je pa bilo precej drugih težav, predvsem zaradi tega, ker stavbne ni imelo prostora za deponiranje gradiva. Že ko so kopali temelje, so morali premetati zemljo ter gramoz sdat od tu, da so lahko delali, pa zopet z drugega dela stavbišča. V Ljubljani se ni bilo nobeno poslopje sezidano v hujši stiski.

Količina porabljenega gradiva nam dokazuje, da sama, koliko težav so morali premagati pri delu, da je bilo poslopje tako kmalu pod streho, čeprav niso imeli

deponije ter so gradivo spravljali na sami stavbi. Porabili so okrog 830.000 kg cementa ali 83 vagonov železa, to je 20 vagonov železa. Beton je pa izkazoval pri vseh preiskavah znatno večjo trdnost, tako da znaša povprečje najmanj 350 kg na kv. centimeter. Pri tem se je izkazalo, kako dobro se obnese mehanske trenenje ali vibriranje betona z vibratorjem. Zanimivo je, da si je podjetje samo sestavilo vibrator, in sicer po principih večjih vibratorjev, tako avstrijskih, kot tudi tujih, ki jih uporabljajo za betoniranje cest.

Poslopje je sedemnadstropno! Najvišje nadstropje, kjer bo kavarna, soga 30 m visoko, a nad tem nadstropjem bo kletna s streho nad stopniščem in liftom, tako da bo poslopje visoko 34.50 m, kar pomeni, da bo precej višje od vseh sosednjih hiš. Kavarna bo precej velika, saj znaša kvadratura sedmega nadstropja 547 kv. metrov. Najvišje je parterna pritličja s kletno vred, ki obsega 420 kv. metrov, nad tem pa kletna kvadratura pritličja v anem glavni poslopi 1.125 kv. metrov, sator tudi kleti in I. nadstropja v kleti bo veliko javno kopališče, ki bo lahko sprejelo hkrati okrog 60 ljudi. V njem bodo pralne, kadne in parne kopalnice, ogrevanje s toplim zrakom. Razdalja do dovolj prostora za sklepišča, to je v drugo pritličje ter kletno. Trgovina Bate v pritličju bo najbrž najmodernejša in največji trgovski lokal v Ljubljani, čigar kvadratura znaša okrog 800 kv. metrov. V pritličju bo še lekarna, Bombardier (trgovina s slaščicami), čevljarica delavnica in čevlarnica za kine. V I., II., III. in IV. nadstropju bodo pisarniški lokali, ki jih bo podjetje oddajalo v najem. V V. in VI. nadstropju bodo stanovanjske uslužbenke Bate, najemnika kavarne, hišnika in upravitelja.

Bata raspisuje vsako delo posebej. Kot znano, je težaška, betonarka in železobetonska dela prevzelo podjetje ing. J. Dedeč in ni dvoma, da bo prevzelo tudi stavarstvo, ker je že uvedeno v delo ter organizacijo. Dosedanja dela so bila končana v približno 240 dneh. Računali so, da bo poslopje šele junija podstreho. Povprečno je bilo zaposlenih po 80 do 100 ljudi.

Projektant je arh. Fr. Lušič, Ortoevnica, statik — ing. R. Jeričević, Borovo.

nico, se odločijo, da se po svojem stricu in dedu selijo v Ameriko, kjer sta se poročila. Njuna sreča je bila pa kratka. Čez sedem let je mladi plemič umrl in njegova žena je ostala s hčerko v bedi, kajti v Angliji se zaradi odpora rodbine Perth ni mogla vrniti. Blizu 60 let je žive-

la v težkih razmerah, pozabljena in zapuščena, v siromašnem newyorškem okraju. Član angleške plemiške rodbine Perth je tudi sedanjí angleški veleposlanik v Rimu lord Perth, bivši sir Eric Drummond, ki je bil prej generalni tajnik Društva narodov. Drummondova je bila stara 90 let.

Drama pripravlja zopet nekaj veselega Pred letošnjo uprizoritvijo Nestroyevce burke „Utopljenec“

Ljubljana, 28. aprila
K sklepu bežene, ko popuša pri občinstvu zanimanje za dramska dela težje ga spodbuja, je uvrstilo gledališče v spored znano igró »Utopljenec«. Vsek se bo spomnil, če očitano je slavni in tolikanj popularni stavek iz nje: »Tekom dogodkov vam postane vse jasno...«

Kdo se ne spominja Cesarjevega klastnega buče z bajno amekanihi širokokrajnim slavnikom, obilnim trebuhom, postanim potegajenimi ustni in njegovo sočno dolanjšino? Kdo je pozabil na Kraljevega Simola, z rečnim nosom, tragikomičnim patosom in čudno sloničnimi kretnjami? Komu ni še jasno v spominu lik, ki ga je postavila Rakarjeva s svojo Matildo Vodeštovo, kdo je pozabil njeno pesemco: »Če

ljubiš me...? kdo Kraljeve kuplete, kdo Levarjevega blaziranega in vseh dobrot mtega bogataša?

Nestroyeva komika je še danes neprecenljiv vir smeha, neizčrpan zakladnica za igralsko ustvarjanje in najboljši lek za vse, ki imajo skribi in se jim hoče vedrosti in smeha. Ni, da bi o tej predstavi izgubljali po nepotrebnem besede: kakor vsa Nestroyeva dela ima vkljub vsem smešnim domisljam svoje zdravo in vedro jedro, ki kaže ponajvečkrat, in tudi v tej igri, da sta zdravej in značaj doma pri preprostih ljudeh.

Letošnja uprizoritev Nestroya bo pokazala že košček tradicije, ki jo je ustvarilo naše gledališče. Predstava je obdržala, v kolikor je bilo mogoče, svoj prvotni okvir in svojo prvotno zasedbo: Cesarja, Kralja, Levarja, Rakarjevo, v vlogi Katrice bo nova Vida Juvanova (popreje jo je igrala Cirila Medvedova). V pisani družbi Nestroyevih interpretov pa bomo pogrešali rajnega Rada Zeleznika v vlogi frfivraga, jezičnega in oholega Stiflerja (zdaj ga igra Sever); v zasedbi pa bomo zopet srečali Gregorina v vlogi Senice in Jermana kot Robiča. Režija je kot pred leti prof. Šestova.

Občinstvo gotovo še ni pozabilo, da je ime Nestroy istovetno s pojmom: smeh, zabava, kratkočasje in priklupna dunajsko prijetna in uglasena satira na človeške napake in na večne in vedno znova potrjene resnice o razlikah v človeški družbi.

Maša Sl.

Kakšna bo letošnja stavbna sezona v Ljubljani

Najbolj žalostno je, da so izgledi za stavbno delavnost v Ljubljani čedalje slabši

Ljubljana, 28. aprila
Ljubljana zida zelo malo v primeri z drugimi večjimi mesti v državi. Govoriti o napredku in razvoju našega mesta se zdi naivno sprito tolikšnega mrtvila. Ne smemo zati v nekritično navdušenje zaradi nekaj hiš, ki jih zidajo na periferiji ali dveh večjih poslopij sredi mesta. S stavbno sezono v sedmih letih nikakor nismo mogli biti zadovoljni. Ko so v drugih mestih se prostali krizo in so zidali izredno mnogo, je pri nas še vedno vladovalo mrtvilo, ki ga nikakor ne moremo pripisovati sami splošni gospodarski krizi. Z Beogradom se Ljubljana pač ne more primerjati, saj je bilo tam lani sezidanih 450 stanovanjskih hiš, ki vsebujejo okrog 2.000 stanovanj, njihova vrednost pa do tega okrog 190 milijonov din. Ljubljana je pa pridobila lani 394 novih stanovanj in vrednost stavbišnih del lani je znašala le šestino vrednosti novih poslopij v Beogradu. Lani je bila stavbna sezona v Ljubljani še nekoliko slabša kakor predlanski.

Pri tem je pa najbolj žalostno, da so izgledi za stavbno delavnost v Ljubljani čedalje slabši. Ne kaže, da bodo kmalu začeli zopet zidati večja poslopja, kakršnih je zdaj še nekaj v delu od lanske sezone. Najbrž bo minilo več let, preden bo Ljubljana zopet dobila takšno večje delo, kakršno je n. pr. zidanje poslopja »Slavije« ali Bate. Sicer je še vedno dovolj podjetij, ki bi lahko investirala nekaj več v stavbna dela, toda Ljubljana se jim menda ne zdi dovolj primerna za nalaganje kapitala.

Stavbna delavnost sicer ne bo povsem za stala tudi pri nas in letošnja stavbna sezona ne bo najslabša, zlasti se, ker je precej del, ki so bila začeta lani. Tako naj omenimo med nekoliko večjimi deli semenišče, poslopje Zavoda za strojništvo, stanovanjsko hišo Poštno hranilnice, poslopje kemičnega inštituta, letos začeto delo, in več manjših stanovanjskih hiš. Kot znano, namerava Pokojniški zavod začeti kmalu zidati blok stanovanjskih hiš v zapodnem delu čunakega vrta. S podaljšanjem Subičeve ulice do Šelenburgove se pa obetajo tudi nekatera druga stavbna dela. Urušilnice nameravajo sezidati ob podaljšanju Subičeve ulice večje šolske poslopja.

Dela se ponuja dovolj, samo lotiti se ga je treba. Večkrat smo že opozarjali, kako negotovostno je zazidana naša

površina sredi mesta. Kjer so najdražje parcele, stoji nizke, zastarele hiše in celo lope, ki zavzemajo samo dragocen prostor in lastnikom več škodujejo kakor koristijo. V razpravi je bila zlasti regulacija mestnega aredišča med Kongradim trgov, Franciškanško, Šelenburgovo in Wolfovo ulico. Tam je še mnogo bodisi neizgrajenega ali nekoristno izkoriščenega prostora. Toda v Ljubljani so celo cel predeli, ki bi jih ne bilo škoda podreti ter zazidati po sodobnih urbanističnih načelih. Vprašanje je samo, kdo bi lahko dal denar in kdo bi ga tudi hotel dati.

Ljubljana ima še izredno mnogo potrebe; potrebuje nova šolska poslopja, tudi za univerzo, bolnico, magistrat, poslopje za policijo, poslopje za okoliško okrajno načelstvo, nov kolodvor, kolodvorsko poštno poslopje, bolnico za nalezljive bolezni, poslopja za banovinske urade itd. Potrebno bo torej še zidati precej večjih, zlasti javnih poslopij, za kar bi pa morala dati denar predvsem država. V Ljubljani zadnja leta ni investirala mnogo v stavbna dela in ni treba niti opozarjati na velike investicije v Beogradu. Dovolj je znano, kako dolgo je bilo treba pritiskati, da so končno začeli zidati poslopje univerzitetne knjižnice in kemični inštitut. Kar se tiče bolnice, lahko pripomnimo le, da je zadnje čase utihnilo vso, iz česar ve kakšnih razlogov. Kakor da potreba po primernih bolnicah zidati ni več takšna, kakor takrat, ko se je za njo zavzemal posestni odbor.

Zakaj v Ljubljani ne zidajo več stanovanj, je razumljivo. Bogatih zasebnikov je pri nas malo. V stanovanjske hiše nalaga, jo denar zadnja leta skoraj samo tisti, ki imajo pri rokah gotovino, na kreditu mnogo manj zidajo kakor pred leti. Zadnja leta je pa bilo tudi napredaj mnogo stanovanjskih hiš, ki so jih številni lastniki morali prodajati, ker se niso mogli otresti dolgov na hipoteko. Zato je marsikdo raje kupil hišo namestu, da bi dal denar za zidanje.

Znatega izboljšanja na denarnem trgu se ni. Zato ne moremo pričakovati zlahkajše stavbne delavnosti. Nalaganje kapitala v stanovanjske hiše je pa v Ljubljani še vedno privlačno, ker je zanimanje za stanovanja v novih, solično zidanih hišah še veliko. Da bi stavbna delavnost pri nas postala živahnija, bi bili potrebni razni ukrepi. O njih spregovorimo ob drugi priložnosti.

Nekaj potrebnih ugotovitev o kolesarjih Čez ljudi, ki se na cestah vedejo disciplinirano, se ne bo nihče pritoževal

Ljubljana, 28. aprila
V »Slovenskem Narodu« z dne 26. t. m. se neki dr. A. D. pritožuje nad nesramstvom vozačev motornih vozil, da se sploh upajo kritizirati razmere po naših cestah (saj je teh vozačev samo okoli 4000 proti 200.000 kolesarjem). Po mnenju tega gospoda bi se moral vsak vozač motornega vozila umakniti na daleč kolesarju zato, ker je v manjšini. Baje to delajo tudi po drugih državah. S trditvami dr. A. D. se je malo težko pečati, ker jih izjavi iz čudnih predpostavk. Res je, da so vozači motornih vozil dostikrat brezobzirni, da z veliko hitrostjo režejo ovinke, da ne slepe svojih luči ponoči itd. Je to stvar prometne policije, da take pregrehe proti cestnemu prometnemu redu kaznuje, pa ne z ovadbami, temveč z blokom, s kaznijo na mestu.

Saj je g. dr. A. D. gotovo smano, da je prepovedana vožnja kolesarjev vstrice po naših cestah. In vendar. Samo eno nedeljo naj se pelje s hitrajim vozilom kot je kolo po cesti iz Ljubljane na Jeperco. Samo 6 m je široka cesta, samo 3 metre je široka polovica, po kateri smo vozili motorno vozilo. In na tej 3 metre široki polovici bo pogosto srečal kolesarko, na vsaki strani pa jo »varuje« po en kolesar, tako da ti trije zavzamejo ravno polovico ceste. Na trobenje se noben ne umakne, saj roga tudi ne sliši, ko pa je tako zaverovano v svojo »leptico«, da mu preide sluh in vid, kot divjemu petelinu ko poje. Motovozilce ve, da ni dovoljen voziti vstrice, Milili, da se bo kolesar pred njim umaknil na kraj (ne rob!) ceste in zato ne zmanjšuje brzine stroja, nasprotno pride avtomobil, ki sam zavzame tri metre ceste širine, vozač ne more hipoma ustaviti stroja, kolesar se ne umakne, ker ga nima nikdo pravice poditi s strani njegove obočevanke.

In nesreča se v takem slučaju prav lahko pripeti. Sam sem že večkrat doživel take situacije: pred menoj 3 kolesarji vstrice nasproti avtomobilu, za menoj avto, ko bi ne vozil počasi, v kolesarskem izletniškem tempu, težko če bi se vse srečno končalo. Nič boljši niso pešci, prav za prav se slabši. Parčki pod roko, pa ne po hodniku, ki je posut s peskom, ampak po cesti, ki je gladka. Naj bo vozač motorja še tako v redregi z umikanjem, naj še tako trobi, ne, parček ne stopi niti za 1 dm v stran, saj drugi takrat sploh nimajo pravice do ceste, ko je ta parček na njej. Pa gre truma »izletnikov« po cesti. Mladi »fantje« s svojimi duleinejami (včasih še vse za njimi diši po plenih). Pa to nista dva, pa tudi ne trije, ampak tudi po deset, tako da ti zapro vso cesto. Trobenje ne pomaga, ne umaknejo se, pa se ne umaknejo, saj včasih so to boljši ljudje, morda so še celo »akademsko naobrazbo« in se absolutno ne spodobijo, da bi odnehali nekemu neznanemu prašnemu motovozcu in mu dali samo en meter prostora, saj so fini gospodje, elegantno oblečeni z nad vse lupini »fraklincami«, med seboj. »Naj vozi tudi 3 km na uro, tako kot prehodimo mi, ali pa »dajmo ga malo pritisniti« si mislijo. Ne kaže ti drugega, da malo riskiraš, magari kakšno blunko po hrbtu ali glavi in zavojisti počasi med nje. Da, g. dr. A. D., tudi taki slučaji so se mi že primerili. Kmečki furmani so pa poglavje zase. Peljete se g. dr. malo po cesti na primer Ljubljana—St. Jakob—Domžale, pa boste videli naše brunne furmane, vajeti obesi na ročico, sam pa se vleže na zadnjem koncu voza na trehul in gleda nazaj na cesto, ki jo je prevozil, po navadi pa spi. Ali pa se zbere furmanska karavana morda 5 do 6 voz, furmani grede zadaj in živahno debatirajo, morda kaj bodo večerjali,

morda pa o visoki mednarodni politiki. Konji pa sami sebi pripiknejo vajo navadno po levi, po desni ne! Ali pa furmani s plašljivimi konji. Briga ga, če konj skake, ali pa če rine v motovozca. Naj se mu to še fletno zdi, pa se smeje, češ bo vsaj enkrat ta smrdelca zvernila svoj plaščal itd. Saj takih primerov je dovolj. Nedisciplinirano kolesarje, pešce in voznike je tako velika, da bi morala prometna policija tudi tukaj poseči vmes in petjo kaznovati, brez ozira na levo ali desno in ne glede na različne intervencije od različnih strani. Saj lastniki motornih vozil plačujejo dovolj visoke davčve, da lahko zahtevajo, da se bodo tudi kolesarji, pešci in vozniki vedli obzirno do njih.

Končno pa, da ne bo g. dr. A. D. mislil, da sem pristranski. Še 24 let vozim kolo, vozim pa tudi motorno vozilo in sem tudi pešec, poznam torej malo bolj napake ljudi, ki se premikajo na vse 3 goraj navedene načine kot pa on. Zapomni naj si: čez ljudi, ki se na cestah vedejo disciplinirano, se ne bo nihče pritoževal! Pa brez zamere! — J. L. J. kolesar, motovozca in pešec.

Konec družabnega romana

Iz New Yorka prihaja vest, da je umrla tam obubožana starika, ki je njena preteklost posebno poglavje v zgodovini naše najuglednejših angleških plemiških rodbin. Dolga leta so jo poznali sosedje same kot gospo Drummondovo. Šele na smrti postopaj se povedala svoji prijateljici, da je bila junakinja romana, ki je rasnil v osemdesetih letih preteklega stoletja voo angleško javnost. Pred letom 1890 je bila nekaj let komornica pri nekakšnji grofa Essexu, pri kateri je stanoval sosednik, ki mu takrat še ni bilo 20 let, in ki je bil kot vikomt Forth dedič lorda Perth.

Ta mladenič se je zaljubil v lepo komer-

na lepota ga je prevzemala. To je bilo nekaj, proti čemur bi se bil zamaš boril.

Ko sta se sedla v pletena naslanjaja za palmarji, se je vendar odločil za kratek poskus, in začel je boji.

— Čuj, Fenella, to, kar si storila včeraj zvečer, je bilo grdo.

Pogledala ga je in se nagajivo nasmešnila.

— Bilo je samo neumno, Derry, nisem hotela vohuniti za teboj. Hotela sem te samo dohiteti, da bi to, kar se je zgodilo med nama, zopet uredila — in hotela sem se prepričati, da ti ne preti nevarnost.

— Hm, kakor da bi ne mogel odrasel človek skrbeti sam zase. Saj vendar nisem otrok. Zakaj nisi stopila naravnost k meni ali zakaj me nisi poklicala. Bil bi se ustavil in lahko bi se bila pomnila.

— Na ulici je bilo preveč ljudi. Hotela sem pokazati, da bi prišel v mirnejši okraj. Toda potem — glas ji je sadrhtel, čeprav se je prenaševala — potem si savil v tisto ulico.

— Seveda, — je dejal trpko, — saj to je najkrajše pot do naših barak.

Fenellina usta so molčala, toda njene oči so vprašale:

— Zakaj si torej zavlil v tisto hišo?

In Derry je odgovoril na to neizgovorjeno vprašanje:

— Bil sem žejen, hotel sem se tam samo napiti. Vsi moji tovarniki svažajo tja — na tam vendar ni nič hudega. Tam se dobi poceni vino. Ne smel si takoj misliti...

— Kolesar si ne mislim, Derry, — je dejala mirno.

Njeno mirno zaupanje ga je ganilo, trma ga je že zapuščala in na njeno mesto je stopil aam. Fenella je videla, kako Derry obraz polagoma zardeva.

— Čuj, Fenella, — je dejal Derry hitro. — Vem, da sem ravnal zelo grdo, toda včeraj sem bil razkačen. Razjezil me je tvoj nenadni prihod. Se nikoli nisem imel občutka tako strašne mizerije. Razen tega sem se pa bal, da me boš ubogala, da tekoj odpotuješ nazaj v Anglijo in da se ne bova nikoli več videla. Zato sem storil to neumno, to blaznost — spilazil sem se v tvojo sobo. Potem, ko si me zapodila, me je obsedel sam vrag. V vnu sem hotel utopiti to svojo nesrečo. Toda ta črna dekleta — jaz jih nisem vreden — nobene izmed njih. Ne smeš si misliti, da bi, ko si me videla kako se zabavam z njimi, da bi bil morda... In v zadregi je obmolnil.

— Nič takega si ne mislim, Derry, — je dejala Fenella mirno. — Saj te vendar poznam, dragi moj Derry.

Francoski natak, ki je prišel za trenutak s cocktailom, je bil nekoliko presenečen videt, kako mladi vojak strašno poljubila roko dražestni angleški lady in ko je slišal, kako ji pravi moja dragica in moj angel. Da, ta vojak je bil malone podoben človeku, ki se bo zdaj zdaj zjokal. Toda na obrazu tega dražestnega dekleta ni bilo bolelosti, ni bilo joka — iz njenega obraza je odsevalo smagolavje. Francoski natakar je postavil cocktaile na mizo in lahko skomignil z rameni. Vajen je bil že podobnih čudnih prizorov, kajti že davno se je bil prepričal, da je Tisigoum mesto, kjer se boji kakor kjerkoli drugi, da, česar bi nihče ne pričakoval.

Florence Riddellova:

Nevarna ljubezen

— Da, pod pogojem, če bo zaščita res potrebna. Pri tem njenem pogoju se je kisljo zasmejal. Ta mlada glava je ponosna, — je pomislil. Treba bi bilo, da bi jo nekdo pokleno stresel. David Kent bi bil najraje storil to sam, — najraje bi jo bil objel stresel.

Ob šestih zvečer tistega dne je prišel Derek Ellison. Fenella ga je že pričakovala na hotelskem vrtu, ker je bila zvedela, da vojak francoske tujke legije ne smejo iz vojašnice pred peto uro popoldne, vsaj ob delavnikih ne.

Sla mu je naproti mirna in dražestna. Prizadevala si je, da bi bila čim lepša, kajti vedela je, da bo ta sestanek v začetku mučen. Tako je sklenila uporabiti vsako orožje svoje ženskosti, da bi dobila popolno oblast nad njim. Na njenem slokem golem vratu je visela krasna ogrlica iz velikih brušenih granatov. Visela je do pasu njene bele obleke in široka strela njenega klobuka iz rdečkastega platna je bila pripognjena, da je bila kakor aureola okrog njenega prijazno nasmejanega obraza. Naj se zgodi karkoli, sklenila je bila, da mu pod nobenim pogojem ne bo pokazala, da jo je včeraj ujezil, kajti vedela je zelo dobro, da bi prenenjalni Derek nastopil proti nji mnogo prej preden bi se ji posrečilo zopet pomiriti in obvladati ga. Gnev in odpor, ki ga je občutila proti njemu včeraj zvečer, je bil že zopet izginil in Fenella je gledala zdaj na Dereka kot na razvajenega fanta, ki je bil samo po razočaranju in svoji trmi zapeljan, da se je spozabil.

— Če boste videli, da je preslab, ne dovolite, da bi podlegel, — se je spomnila teh besed Betty Brodijeve, kakor da so zapisane v njene možgane z žarečimi črkami. Pomirite ga, tolažite ga, ne dovolite, da bi trpel in — naj stori kakršnokoli napako, nikoli ga ne obsojajte.

— Da, takrat je to storila. S svečano obljubo se je zavzela storiti vse, kar ji je velela umirajoča žena. S tem mladeničem, ki je moral že toliko pretrpeti, je treba ravnati mirno, prizanesljivo.

Derek Ellison se je približal. Fenella je videla mrak na njegovem obrazu. Najbrž je pričakoval, da ga bo pokarala. Pozneje bo prenesel tudi očitke ali pa jih bo prenesel vsaj mnogo bolj mirno kakor zdaj, to je Fenella vedela. Najprej ga mora torej spraviti v boljše voljo.

— Veseli me, Derry, da si prišel, — ga je pozdravila smeje. — Za temi palmami je mizica in dva naslanjaja. Tam popijeva cocktail in pokadiva vsak svojo cigareto.

Presenečen jo je pogledal. Kaj takega ni pričakoval od nje. Fenella je bila pa že namignila v bližini stoječemu hotelskemu natakurju.

— Dva suha Martini, toda hitro, prosim, in mnogo ledu, — je dejala.

Ellisonov mrčni obraz se je bil zjasnil. Fenella je vedela, čeprav ga ni gledala, da jo Derek opazuje, da jo ogleduje. V duhu je upala, da Derek ne bo spoznal, da je prej rdečkasta barva, polobna na dihu iz biserovine morske školjke, sda na njenih licih nadomeščena umetno.

Zares, Ellison tega ni opazil. Vedel je samo, da je Fenella, njegova tovarišica iz otroških let, zdaj že mnogo mikavnejša, nego je bila kakor koli mlajša.

Le naprej, brez miru...

Krasen uspeh jubilejne akademije
Operno gledališče je bilo tudi snoči nabito polno

Ljubljana, 29. aprila. Prav srečna je bila zasedba Ljubljanskega Sokola, ki je ponovila svojo akademijo, ki je spet privabila v operno gledališče tolikšno množico, da je bilo zasedeno prav do zadnjega kotička in so morali postaviti v parterju in na balkonu še rezervne segrade Akademijo so posetili v velikem številu tudi zunanji gostje, mnogi pa so se morali vrniti, ker je zmanjkalo vstopnic.

Akademija je dosegla velik uspeh, vse točke so bile še boljše kot pri premijeri, kar velja posebno za vaje na konju in na drugo. Dotim so imeli prvi akademiji telenavodni malo smole in za "treme" pri vajah na konju in na drugo, so pri sponzorji akademiji nastopili povsem sigurno in izvedli svoje vaje nad vse odlično. Na konju so svoje vaje vsi telenavodci dokončali brez vsake nezgode, posebno so se spet odlikovali bratje Gregorica, Forte in Vadvon. Občinstvo jim je priredilo navdušene ovacije. Na drugo pa je vrsta dosegla nepričakovano velik uspeh. S svojimi krasnimi sestavami in drznimi, vratolomnimi sarkoziji so zbujači orkan navdušenega odobravanja. Kakor zadnjič so zadivili s svojimi odličnimi izvedbami bratje Gregorica, Forte, Antosiewicz in mladi Tone Longika. Posebno brata Gregorica in Forte sta s svojimi vajami dokazala, da bosta v jugoslovenski vrsti, ki bo tekmovala prihodnji mesec v Parizu in Varšavi, odlično zastopala naše sokolstvo. O ostalih točkah sporeda moremo spet kar najlepše pohvaliti možko dečo s simboličnimi vajami po pesmi "Le naprej", žensko dečo z vajami z žogami, možki naraščajo, ki je odlično odvezbal "Dvanajstoročje" in "Polnoda", ter žel navdušeno pohvalo s svojimi krasnimi hkratnimi

preskoki preko konja. Naraščajnice so skoro brezhibno opravile vaje na gredah, članice pa so se postavile s "Kresnicami" in vajami s kiji po Chopinovi polonezi op. 40. št. 1. Navdušene pohvale so bili deželni člani s svojimi izbornimi skoki (parterna gimnastika) in telenavodnim plesom na Chopinovo Polonezo op. 40. št. 1. Višek akademije pa so pokazali člani spet z dr. Murnikovo najnovejšo telenavodno skladbo "Pod oknom" (Luna sije), ki so jo izvedli s spremljevanjem okteta ježenke "Zore" skoro brezhibno ob navdušenem odobravanju občinstva. Telenavodna skladba, ki je nekaj svojevrstnega je napravila na vse izredno globok vtis. Brat dr. Viktor Murnik, naš priznani sokolski strokovnjak je dokazal z to svojo skladbo, da se morejo vaje izvajati tudi s petjem in ne samo po godbi. Pri njegovi skladbi kaže vsaka beseda svoj gib, kar napravi skladbo izredno mikavno. Telenavodci so pokazali, da imajo poleg telenavodne spretnosti tudi izredno dober posluh. Prepričani smo, da bo ta skladba — želeli bi samo nekoliko boljše petje — zbudila povsod, koder bodo z njo nastopali, veliko zanimanje in odobravanje. Br. dr. Murniku bratsko in iskreno čestitamo k uspehu. Akademijo je zaključila krasna alegorija, ki je pri njej vse občinstvo navdušeno pelo sokolsko himno "Hej Slovani".

Jubilejna akademija je bila zaključena s petjem "Le naprej brez miru". Pri akademiji je sodeloval orkester vojaške godbe, ki je odlično zaigral uvodoma dr. Cerinovo sokolsko koračnico in Jerajevsko skladbo, posvečeno Ljubljanskemu Sokolu. Po obeh krasno uspehli akademijah želimo, da bi tudi jubilejne svečanosti ob Vidovih dneh vsestransko uspele. — at.

Slavnostni občni zbor Sokola na Viču

1. maja 1909 je bil ustanovni občni zbor

Vič, 29. aprila. Sokolsko društvo Ljubljana-Vič bo praznovalo v ponedeljek 1. maja t. l. 30-letnico svojega obstoja. Pred 30. leti na dan 1. maja je bil ustanovni zbor viškega Sokola v staroznani gostilni g. Balije v Rožni dolini ob veliki udeležbi zavednih viških mož in fantov. Ustanovnega občnega zbora so se udeležili po svojih delegatih tudi Ljubljanski Sokol, Sokol II in Sokol na Igu. Mnogo zaslug si je pridobil za ustanovitve viškega Sokola tudi br. Bojan Drenik, ki je pridobil za sokolsko misel mladega trgovskega pomočnika br. Slavka Novaka. Na ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen za starostar br. Josip Tribuč, za načelnika, sedaj že pokojni br. Slavko Novak, za tajnika pa br. Avgust Praprotnik. Društvo se je krepko razvijalo in priredilo 7. septembra 1909 veliki nastop, ki so na njem nastopila pod vodstvom br. dr. Murnika društva kasnejše sokolske župe Ljubljana. V prvem letu je telenavodilo 30

članov, 25 obrtnega naraščaja in nad 40 dečkov, slavnostni kroj pa je imelo 25 članov. Rojstvo viškega Sokola bomo proslavili v mesecu juliju z več prireditvami svetnega in telenavodnega značaja, kot spomin na ustanovitve društva pa bo v soboto, 6. maja ob 20.30 v dvorani sokolskega doma slavnostni občni zbor, ki bodo na njem društveni činiteji poročali o 30-letnem delovanju in o načrtih za bodočnost. Pri občnem zboru bo sodeloval tudi društveni pevski zbor pod taktirko br. Albina Lajovca. K otvoritveni svečanosti našega jubileja bratsko vabimo vsa sokolska društva iz Ljubljane in okolice, sokolsko članstvo in drugo narodno javnost. Podrobna navodila bomo pravočasno razposlali vsem društvom in članstvu. Na slavnostni občni zbor posebno vabimo brate, ki so stali našemu društvu ob zibelki dne 1. maja 1909. Uprava Sokola Ljubljana-Vič

Jugoslovenski Sokoli na zlet v Sofijo

Spored zleta bolgarskih Junakov, ki bo od 8. do 12. julija

Ljubljana, 29. aprila. IX. glavne skupščine Saveza SKJ, ki je bila 22. in 23. t. m. se je udeležila tudi delegacija bolgarskih Junakov s starostarjem generalom Raskom Atanasovim na čelu, ki je povabila jugoslovensko sokolstvo na vse junaški zlet, ki bo v dneih od 8. do 12. julija t. l. Kakor se je naše sokolstvo udeležilo v velikem številu — nad 6000 — junaškega zleta v Sofiji leta 1935, tako se bo udeležilo tudi letos v čim večjem številu zleta bolgarskih Junakov. Bolgarska delegacija je osebo povabila naše sokolstvo na zlet in izrazila željo, da bi se jugoslovensko sokolstvo udeležilo zleta v še večjem številu kakor leta 1935. Načelnik bolgarskih Junakov brat Burč (po rodu Čeh) je predložil načelnstvu Saveza SKJ nastopen spored:

8. julija: dopoldne tekme društev v redovnih vajah, popoldne skušnje nastopajočih na telenavodni, zvečer spominška svečanost v počastitev v vojnah padlih Junakov pod naslovom »Zarja«.

9. julija: ob 10. uri dop. »Molitev«, po njej takoj otvoritev zleta po Nj. Vel. kralju Borisu. Po otvoritvi povorka Junakov, Sokolov in ostalih gostov. Popoldne prvi

gent šijaneec. 22: Napovedi poročila. — 22.15: Čimermanov kvartet. Konec ob 23. uri.

Torek, 2. maja.

11: Šolska ura: Maj doma in v prirodi — dialog (vodi Miroslav Zor). 12: Pesmi in plesi iz španije (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Šramel »škrjanček«. 14: Napovedi poročila. 18: Vesel koncert radijskega orkestra. 18.40: Gledanje sveta z božjega vidika (Fr. Terseglav). 19: Napovedi. 19.30: Nacionalna ura: Festival naših narodnih plesov (Ljubica Janković). 19.50: K poljskemu 3. ma. ju (dr. R. Mole). 20: Pevski in instrumentalni koncert. Izvajata: Zbor Krakovo-Trnovo in radijski orkester. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Harmonika solo (Stanko Avgust). Konec ob 23. uri.

Sreda, 3. maja.

12: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Salonski kvartet. 14: Napovedi. 18: Mladinska ura: Iz glasbene zgodovine (dr. Anton Dolinar). 18.40: Umetnost Ptujja (dr. Fr. Stele). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Rožnik pri Ljubljani in njegova zgodovina (Alojz Pototnik). 19.50: Plošče. 20: Napovedi, poročila. 20.10: Kvartet mandolin. 21: Smetana: Prodana nevesta — I. dejanje (plošče). — 22.15: Prens iz restavracije Emone. Konec ob 23. uri.

Četrtek, 4. maja.

12: Obisk pri severnih Slovanih (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Pripovedke v glasbi (plošče). 14: Napovedi. 18: Pester spored radijskega orkestra. 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarik). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Predavanja mla. za telesno vzgojo naroda. 19.50: Deset minut zabave. 20: Šramel kvartet Murnček. — 20.40: Reprodukcijski koncert simfonije. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Za dobro voljo igra radijski orkester. Konec ob 23. uri.

Radioprogram

Nedelja, 30. aprila

8: Vesel nedeljski pozdrav: Kmečki trio. 9: Napovedi, poročila. 9.15: Prens cerkvene glasbe iz franc. cerkve. 9.45: Verski govor (dr. Ignacij Lenček). 10: Kar želijo, to dobiti (plošče po željah). 11: Prens koncertnega nastopa dr. srednjih šol in drž. učiteljske šole: Naša obredna pesem. 12: Koncert jugoslovanske glasbe (radijski orkester). 13: Napovedi. 13.20: Brata Kosca igra dva harmoniki, vmes plošče. (Odsaja prekinjena od 14.30 do 17. ure). 17: Kmet. ura: Setev in presajanje povrtnine in drugih kmetijskih sadežev (inz. Fr. Kotlovsek). 17.30: Prens: z Rakeka: Nastop mladinskega pevskega zbora. 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Težnje Hrvatov na polju likovne umetnosti (Edvard Čanič iz Zagreba). — 19.50: Zbogom zdaj, o april... Poslovilna beseda z godbo in petjem. Odgovori na dovtipe! Sodelujejo člani rad. igarske družine, plošče in drugi. 20.30: Koncert. Sodelujejo: gđ. Fran Pavia, prof. M. Lipovšek (spremlja) in radijski orkester. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli ritmi (plošče). Konec ob 23. uri.

Ponedeljek, 1. maja

12: Cvetke govore (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: V pomladnem veselju (radijski orkester). 14: Napovedi. 18: Zdravstvena ura: Božjast glede na duševni svet (dr. Bogomir Magajna). 18.20: Beethoven: Pomladna sonata v F duru (plošče). 18.40: Mesečni slovnostni pregled (prof. Fr. Vodnik). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Čuvajmo naše zgodove (Salih Omanović iz Zagreba). — 19.50: Prens: smarnic iz cerkve sv. Petra v Ljubljani. 20.30: Koncert operne glasbe. Sodelujejo: ga Pavla Lovstova, koncert. na pevka, g. Robert Primožič, član opernega gledališča in radijski orkester. Dri-

Obvestilo

Svoje cenjene goste vljudo obveščam, da bo od jutri naprej moja restavracija

v hotelu „Bellevue“

zopet redno vsak dan odprta.

Naša priznana dobra kuhinja ter izborna pijača bo cenj. gostom vedno v lepi in okusni izbiri na razpolago.

Z veseljem pričakujeva obilnega poseta in se toplo priporočava.

K. in P. Šterk

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklidi, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pisemne odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

Kokus tekači

za hodnike in stopnišča v vseh barvah v zalogi pri SEVER RUDOLF, LJUBLJANA — MARJIN TRG 2.

POUK

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

Strojepisni pouk

večerni tečaj, oddelki od 1/2 do 8 in od 1/2 do 9 ure zvečer za začetnike in izveščance. — Novi tečajji se bodo pričeli 3. maja 1939

Najnižja solmina Moderna in oajvečja strojepisnica s 40 pisalnimi stroji raznih sistemov. Vsa tozadevna pojasnila dobite dnevno do 8 ure zvečer pri ravateljstvu Christofovega učne za zavoda, Ljubljana. Domo branska 15 tel št 48-43 1045

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

MOŠKI,

ki trpite na seksualni nevra-

stjenosti odnosno

impotenci,

nezadostni funkciji spolnih žlez,

duševni depresiji, poskusite

OKASA

100 tablet 220 din

ki so jih mnogi zdravniki pre-

kusili in so kot hormonski

preparat odobreni.

Pošiljamo naravnost. Poštne ne

zaračunavamo.

LEKARNA MR. ROZMAN,

Beograd, Terasije br. 5.

Izvozna banka.

Reg. S. br. 5732-1934

Najcenejši nakup

gent šijaneec. 22: Napovedi poročila. —

22.15: Čimermanov kvartet. Konec ob 23.

uri.

Torek, 2. maja.

11: Šolska ura: Maj doma in v prirodi —

dialog (vodi Miroslav Zor). 12: Pesmi in

plesi iz španije (plošče). 12.45: Poročila.

13: Napovedi. 13.20: Šramel »škrjanček«.

14: Napovedi poročila. 18: Vesel koncert

radijskega orkestra. 18.40: Gledanje sveta

z božjega vidika (Fr. Terseglav). 19: Na-

povedi. 19.30: Nacionalna ura: Festival

naših narodnih plesov (Ljubica Janković).

19.50: K poljskemu 3. ma. ju (dr. R. Mole).

20: Pevski in instrumentalni koncert. Iz-

vajata: Zbor Krakovo-Trnovo in radijski

orkester. 22: Napovedi, poročila. 22.15:

Harmonika solo (Stanko Avgust). Konec

ob 23. uri.

Sreda, 3. maja.

12: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po

željah). 12.45: Poročila. 13: Napovedi.

13.20: Salonski kvartet. 14: Napovedi. 18:

Mladinska ura: Iz glasbene zgodovine (dr.

Anton Dolinar). 18.40: Umetnost Ptujja

(dr. Fr. Stele). 19: Napovedi, poročila.

19.30: Nacionalna ura: Rožnik pri Ljub-

ljani in njegova zgodovina (Alojz Pototnik).

19.50: Plošče. 20: Napovedi, poročila.

20.10: Kvartet mandolin. 21: Smetana: Pro-

dana nevesta — I. dejanje (plošče). —

22.15: Prens iz restavracije Emone. Konec

ob 23. uri.

Četrtek, 4. maja.

12: Obisk pri severnih Slovanih (plošče).

12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20:

Pripovedke v glasbi (plošče). 14: Napo-

vedi. 18: Pester spored radijskega orke-

stra. 18.40: Slovensčina za Slovence (dr.

Rudolf Kolarik). 19: Napovedi, poročila.

19.30: Nac. ura: Predavanja mla. za te-

lesno vzgojo naroda. 19.50: Deset minut

zabave. 20: Šramel kvartet Murnček. —

20.40: Reprodukcijski koncert simfonije.

22: Napovedi, poročila. 22.15: Za

dobro voljo igra radijski orkester. Konec

ob 23. uri.

Obvestilo

Svoje cenjene goste vljudo obveščam, da bo od

jutri naprej moja restavracija

zopet redno vsak dan odprta.

Naša priznana dobra kuhinja ter izborna pijača

bo cenj. gostom vedno v lepi in okusni izbiri na

razpolago.

Z veseljem pričakujeva obilnega poseta in se toplo

priporočava.

K. in P. Šterk

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklidi, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pisemne odgovore glede malih oglasov je treba priložiti

znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

Kokus tekači

za hodnike in stopnišča v vseh barvah v zalogi pri SEVER RUDOLF, LJUBLJANA — MARJIN TRG 2.

POUK

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

Strojepisni pouk

večerni tečaj, oddelki od 1/2 do 8 in od 1/2 do 9 ure zvečer za začetnike in izveščance. — Novi tečajji se bodo pričeli 3. maja 1939

Najnižja solmina Moderna in oajvečja strojepisnica s 40 pisalnimi stroji raznih sistemov. Vsa tozadevna pojasnila dobite dnevno do 8 ure zvečer pri ravateljstvu Christofovega učne za zavoda, Ljubljana. Domo branska 15 tel št 48-43 1045

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

MOŠKI,

ki trpite na seksualni nevra-

stjenosti odnosno

impotenci,

nezadostni funkciji spolnih žlez,

duševni depresiji, poskusite

OKASA

100 tablet 220 din

ki so jih mnogi zdravniki pre-

kusili in so kot hormonski

preparat odobreni.

Pošiljamo naravnost. Poštne ne

zaračunavamo.

LEKARNA MR. ROZMAN,

Beograd, Terasije br. 5.

Izvozna banka.

Reg. S. br. 5732-1934

Najcenejši nakup

gent šijaneec. 22: Napovedi poročila. —

22.15: Čimermanov kvartet. Konec ob 23.

uri.

Torek, 2. maja.

11: Šolska ura: Maj doma in v prirodi —

dialog (vodi Miroslav Zor). 12: Pesmi in

plesi iz španije (plošče). 12.45: Poročila.

13: Napovedi. 13.20: Šramel »škrjanček«.

14: Napovedi poročila. 18: Vesel koncert

radijskega orkestra. 18.40: Gledanje sveta

z božjega vidika (Fr. Terseglav). 19: Na-

povedi. 19.30: Nacionalna ura: Festival

naših narodnih plesov (Ljubica Janković).

19.50: K poljskemu 3. ma. ju (dr. R. Mole).

20: Pevski in instrumentalni koncert. Iz-

vajata: Zbor Krakovo-Trnovo in radijski

orkester. 22: Napovedi, poročila. 22.15:

Harmonika solo (Stanko Avgust). Konec

ob 23. uri.

Sreda, 3. maja.

12: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po

željah). 12.45: Poročila. 13: Napovedi.